

Skriftlig beretning

Pædagogisk Sektor
2019-2023



Indhold

INDLEDNING	5
DAGTILBUD	6
Normeringer i dagtilbud	6
Minimumsnormeringer i daginstitutioner	6
Praksisnormeringsberegner for daginstitutioner	7
Normeringsstatistik	8
Normeringer i dagplejen	8
Tilsyn	10
Ny lov om tilsynet	10
Kvalitetsundersøgelse	11
Fremtidens dagpleje	12
Redskaber til udvikling til FOAs afdelinger	14
Økonomistyringen af dagplejen	15
Velfærdsaftaler (frikommuneforsøg)	16
Børn i udsatte positioner	16
Projekter i Fremfærd Børn	17
FRITIDSTILBUD OG SKOLEOMRÅDET	18
Sammen om fritiden	18
Sammen om skolen	18
DET SPECIALISEREDE SOCIALOMRÅDE	19
Evaluering af området og	
politisk vision om en specialeplan	19
FOAs strategi på det specialiserede socialområde	20
Økonomien på det specialiserede socialområde	21
10-års plan for psykiatrien	22
Fremfærd borgere med særlige behov	22
Timelønsprojektet på det	
døgnpædagogiske område	23
Døgnarbejdstidsaftale – ny fælles vejledning	24
FOAs forhandlingsposition på området	24

Politisk ansvarlig: Kim Henriksen

Redaktion: Birgit Stechmann, Cæcilie Saul
og Lone Kaufmann **Produktion:** Grafisk
Team/MH

UDDANNELSE	25	OVERENSKOMSTOMRÅDET	36
Intensivering af den pædagogisk assistentindsats	25	OK21 resultater på det pædagogiske områder (kort fortalt)	36
Stigning i antallet af pædagogiske assistenter	25	OK21 projekter frem mod OK24	37
Høring 2022: Pædagogiske assistenter – en del af løsning	26	Fremtidens dagpleje	37
Medlemsundersøgelser om pædagogisk assistentuddannelsen	26	Særlige stillinger	38
Dimensionering på den pædagogiske assistentuddannelse	27	Verserende og afsluttede sager	38
Produkter og materialer	27	Handicaptillæg i dagplejeoverenskomsten	38
Meritpædagog	29	Niveau 4 sag fra Frederiksberg	38
Vilkår under meritpædagoguddannelsen	29	Sag om delt tjeneste	39
Kompetencefonde	29	Sag om Skivetillæg	39
Opkvalificeringspuljen	30	Faglig voldgift FOA mod KL og Københavns kommune	39
Fleksibel tilrettelæggelse af pædagogisk assistentuddannelsen med merit	30	Grænsesag	39
Evaluering og revision af pædagogisk assistentuddannelsen	31	Sag om pædagogiske måltider	40
Revision af den pædagogiske assistentuddannelse	32	SL/BUPL/FOA-sag om hvorvidt lederstillinger skal opslås som fuldtidsstillinger	40
Evaluering og revision af pædagoguddannelsen	32	Sag om udlevering af oplysninger ifm. lønindplacering	40
SAMARBEJDER	33	ORGANISATORISK	41
Arbejds miljø samarbejde i Branchefællesskab for velfærd og offentlig administration	33	2-dags introkursus for nye sektorformænd	41
Samarbejde mellem FOA og KL om hygiejne og rengøring i dagplejen	33	Medlemstal og beskæftigelsesudvikling	41
Projekter om sund mad i daginstitutioner og dagplejen	34		
Maddag	34		
Gør sund mad til barnemad	34		
Sektorens arbejde med analyser	34		

INDLEDNING

Kære årsmødedelegeret

I denne beretning kan du få indsigt i Pædagogisk Sektors arbejde på de forskellige fagområder i perioden 2019-2023. Perioden har været præget af markant anderledes arbejdsopgaver. Her skal blot nævnes håndteringen af:

Covid-19

Pædagogisk Sektor talte medlemmernes sag i udviklingen af diverse vejledninger i samarbejde med Børne og Undervisningsministeriet og KL, bl.a. om hygiejnisk rengøring i dagplejen. Der opstod nye og anderledes måder at arbejde med børnegrupper på, og medlemmernes opfindsomhed har været alsidig for at få det til at fungere. FOAs medlemmer har virkelig været nogle af dem, der har været med til at sikre at hele Danmark kom godt igennem coronakrisen.

Minimumsnormeringer i dagtilbud

Vigtigt at nævne her er også FOAs tilgang til minimumsnormeringerne. For Pædagogisk Sektor har det handlet om at sikre mere pædagogisk personale i kombination med mere uddannelse og kompetenceudvikling, så flere får mulighed for at blive pædagogiske assistenter og pædagoger. FOA har i perioden arbejdet for en normeringsfordeling, som sikrer 60 % pædagoger, 35 % pædagogiske assistenter og 5 % pædagogmedhjælper – altså et uddannelsesløft til daginstitutionerne. Pædagogisk Sektor har også arbejdet med en styrkelse af det pædagogiske tilsyn samt en sikring af minimumsnormeringer i dagplejen, som desværre ikke er en del af aftalen om minimumsnormeringer.

Det specialiserede socialområde

Pædagogisk Sektor har i samarbejde med Social- og Sundhedssektoren gået målrettet efter at skabe en langt bedre position på det specialiserede socialområde – både i forhold til politisk indflydelse og den lokale og centrale forhandlingsposition. FOA har besluttet en politisk strategi med 6 budskaber, om hvad FOA arbejder for ift. at genoprette og styrke det specialiserede socialområde. Strategien peger bl.a. på, at langt flere medarbejdere skal uddannes og kompetenceudvikles, således at de er klædt på til opgaverne omkring den enkelte borger.

Det fritidspædagogiske område

Siden skolereformen i 2013 har det fritidspædagogiske område haft ringe vilkår. Skoledagen blev forlænget og der blev dermed mindre tid og ændrede rammer til fritidspædagogikken. Derfor har Pædagogisk Sektor deltaget i partnerskabet 'Sammen om fritiden', som den tidligere regering igangsatte. Arbejdet er endnu ikke færdigt, og det har indtil sommeren 2023 været uklart, hvorvidt den nuværende regering ønskede at videreføre arbejdet. Mattias Tesfaye, nuværende børne- og undervisningsminister, ønsker at fritidspædagogikken får bedre vilkår og 'Sammen om fritiden' får dermed mulighed for at fortsætte arbejdet.

Du kan læse meget mere om alt dette i det efterfølgende og evt. dykke yderligere ned i links for at få mere viden.

På vegne af sektorbestyrelsen

Kim Henriksen
Formand Pædagogisk Sektor

DAGTILBUD

Normeringer i dagtilbud

Minimumsnormeringer i daginstitutioner

På finansloven for 2020 blev der afsat midler¹ til at indføre minimumsnormeringer i daginstitutioner på 1 voksen til 3 børn i alderen 0-2 år i daginstitution (1:3) og 1 voksen til 6 børn (1:6) i alderen 3-5 år i daginstitution. Normeringerne beregnes som et gennemsnit for hver kommune. FOA har på møder med politikerne på Christiansborg og forældreorganisationerne peget på, at forskningen anbefaler 1:3 og 1:6 i ren børnetid. Baseret på dette har FOA beregnet, at udgiften til at indføre minimumsnormeringer vil være 3 gange større end de afsatte midler til implementering af minimumsnormeringer.

Regeringen og aftalepartierne følger udviklingen på årlige statusmøder. Opfølgningen skal understøtte den politiske hensigt om, at normeringsniveauerne skal stige år for år frem mod ikrafttrædelsen af lovkravet om minimumsnormeringer i 2024. Uddannelsesgraden må ikke falde som følge af minimumsnormeringer.

Finansloven for 2021 tilføjede midler for en hurtigere implementering af minimumsnormeringer i 2024². Disse midler fordeles uden forudgående ansøgning, men baseres på den enkelte kommunes forventede børnetal (0-5-årige børn) i de enkelte år.

Puljemidlerne skal gå til kommunale og selvejende daginstitutioner samt privatinstitutioner og puljeordninger. Kommunerne skal godtgøre, at midlerne er anvendt til formålet via revisorpåtegnede regnskaber.

FOA har udviklet et regneark til afdelingerne til brug i samtaler med forvaltningerne om, hvor mange ansatte hver enkelt kommune kunne få for midlerne, alt efter om den ansatte pædagogiske assistenter, pædagogmedhjælpere eller pædagoger ([klik her - bemærk linket kræver adgang til FOANET](#)).

Sektorbestyrelsen har i perioden drøftet stillingsfordelingen og anbefaler, at der arbejdes for en sammensætning af personalet på 60 % pædagoger, 35 % pædagogiske assistenter og 5 % pædagogmedhjælpere.

For at sikre, at alle kommuner får de bedste muligheder for at løfte normeringerne i daginstitutioner frem mod de lovbundne minimumsnormeringer i 2024, afsættes der en tilpasningspulje på 45 mio. kr. i 2022 og 55 mio. kr. i 2023. Tilpasningspuljen udmøntes som en tildelingspulje inden for den 1/3-del af kommunerne, der er svagest stillet socioøkonomisk og som i 2018 ikke levede op til minimumsnormeringerne. Tilpasningspuljen supplerer midlerne afsat til den generelle indfasning for den enkelte kommune.

For yderligere at understøtte intentionen om, at minimumsnormeringer skal komme alle børn til gode, var aftalepartierne enige om, at personale ansat som følge af de statslige puljer til sociale normeringer ikke

¹ Midler til minimumsnormeringer på finansloven for 2020: 500 mio. kr. i 2020, 600 mio. kr. i 2021, 800 mio. kr. i 2022, 1.200 mio. kr. i 2023, 1.400 mio. kr. i 2024 og 1.600 mio. kr. i 2025 til indførelse af minimumsnormeringer i daginstitutioner.

² Midler på finansloven 2021 til hurtig indfasning af minimumsnormeringer: 200 mio. kr. i 2021, 200 mio. kr. 2022, 200 mio. kr. i 2023, 400 mio. kr. i 2024 og 200 mio. kr. varigt fra 2025 og frem.

tæller med i opgørelsen af minimumsnormeringer. Der afsættes en reserve på 100 mio. kr. fra 2024 og frem. Reserven skal dække, at modellen for lovbundne minimumsnormeringer bliver dyrere, når personale ansat som følge af de statslige puljer til sociale normeringer fraegnes i normeringsstatistikken.

I FOA har vi forud for lovgivningen om minimumsnormeringer udtrykt vores bekymring for, at kommunerne ville fjerne støtte til børn med særlige behov, for at kunne leve op til minimumsnormeringerne. Vi er glade for, at vi er blevet hørt, så der i aftalen står, at aftalepartierne har en forventning om, at kommunerne, som følge af minimumsnormeringerne, ikke reducerer i de kommunalt fastsatte sociale normeringer eller støtten til børn med særlige behov.

Tilpasningspuljen og den statslige pulje til sociale normeringer er gode initiativer, i forhold til at udligne kommunernes forskellige økonomiske forudsætninger for at indfri kravene til minimumsnormeringer. FOA har imidlertid peget på endnu et ulige vilkår for kommunerne, der er forbundet med den valgte tildelingsmetode. Når midlerne til minimumsnormeringer fordeles uden forudgående ansøgning efter kommunens forventede antal 0-5-årige børn, vil kommuner med få vuggestuepladser og mange dagplejepladser lettere kunne indfri kravene end kommuner med mange vuggestuepladser og få dagplejepladser. Vi følger desuden udviklingen i antallet af dagplejere med 5 børn, fordi det kan være en genvej til bedre normeringer i daginstitutioner 0-2 år.

Puljen til daginstitutioner med mange socialt udsatte børn gør en stor forskel i de daginstitutioner, der modtager støtte. Men de hidtidige erfaringer er, at mange daginstitutioner, der opfylder ansøgekriterierne, ikke opnår støtte, fordi puljen er for lille. FOAs årlige undersøgelser 'Daginstitutionernes Hverdag' viser år efter år, at daginstitutioner med mange socialt udsatte børn, kun er marginalt bedre normeret end daginstitutioner med få socialt udsatte børn. Også efter, at puljen er oprettet.

Praksisnormeringsberegner for daginstitutioner

Som et led i aftalen om minimumsnormeringer, blev det vedtaget, at aftalepartierne skulle vurdere muligheden for og hensigtsmæssigheden af eventuelt lovbundne minimumsnormeringer på institutionsniveau. Det skulle ske, når der forelå viden om, hvordan kommunerne indfaser de lovbundne minimumsnormeringer, og når den nødvendige data om blandt andet normeringer på institutionsniveau forelå på et tilstrækkeligt valideret grundlag. Aftalepartierne skulle drøfte dette i 2023, hvor den nødvendige data forventedes at være tilgængelig.

EVA og VIVE fik i 2021 opgaven fra daværende børne- og undervisningsminister Pernille Rosenkrantz-Theil med at udarbejde en praksisnormeringsberegner, og FOA deltog i en følgegruppe sammen med FOLA, KL og BUPL. I 2023 blev arbejdet offentliggjort [Metode til at opgøre praksisnormering - vive.dk](#). Det vil sige at alle de kriterier, der skal lægges til grund for beregningerne, blev lagt frem, mens selve regnearket, som kommunerne kunne have brugt til at fylde egne tal i – ikke blev gjort tilgængeligt for dem. Sandsynligvis fordi, KL betragter beregninger af normeringer på institutionsniveau som en ekstraopgave for kommunerne, som de ønsker økonomisk kompensation for over bloktilskuddene. I sommeren 2023 meldte SVM-regeringen ud, at der ikke gennemføres drøftelser af minimumsnormeringer på institutionsniveau, samt at der ikke udvikles et egentligt redskab til opgørelse af praksisnormeringer ([link](#)).

Normeringsstatistik

Det var afgørende for aftalepartierne bag minimumsnormeringsaftalen, at uddannelsessammensætningen i dagtilbud ikke forringes som følge af minimumsnormeringer. Derfor bliver indfasningen af minimumsnormeringer fulgt op af årlig statistik på udviklingen i normeringen og andelen af pædagoger og pædagogiske assistenter i den enkelte kommune. Det har betydet, at pædagogiske assistenter nu fremgår som særskilt stillingskategori i Danmarks Statistik og på [Dagtilbudsportalen](#).

Danmarks Statistik offentliggør årligt statistik om normeringer i dagtilbud på kommuneniveau. Ifølge bekendtgørelsen om opgørelse af normeringer i daginstitutioner skal der i beregningerne korrigeres for:

- at ledere skal indgå med en vægt på 85 % frem for 100 % i normeringsopgørelsen
- at børn, der rykkes i børnehave, før de er fyldt 3 år, skal sikres en normering på minimum 1 pædagogisk personale pr. 3 børn frem til den 1. i måneden, efter de er fyldt 3 år
- at pædagogisk personale ansat som følge af den statslige pulje til sociale normeringer skal trækkes ud af normeringsopgørelsen.

Det tilstræbes, at normeringsstatistikken fremadrettet kan vises både med og uden korrektionerne for sociale normeringer.

Fra efteråret 2023 forventes Danmarks Statistik og Dagtilbudsportalen også at offentliggøre normeringer på institutionsniveau. Initiativet omkring data på institutionsniveau videreføres, selvom SVM-regeringen ikke viderefører drøftelserne af normeringer på institutionsniveau i 2023, som lå i den politiske aftale om minimumsnormeringer mellem S-regeringen, Radikale Venstre, SF, Enhedslisten og Alternativet.

FOA bidrager til drøftelserne om data på dagtilbudsområdet ved deltagelse i ”Tekniske følgegruppe til data på dagtilbudsområdet” under Styrelsen for IT og Læring.

Normeringer i dagplejen

På møder med både børneminstrene Pernille Rosenkrantz-Theil og Mattias Tesfaye og de politiske partiers børneordførere har FOA argumenteret for, at loven om minimumsnormeringer i daginstitutionerne bør føre til, at der tilsvarende sættes et loft over antallet af dagplejere pr. dagplejepædagog og at muligheden for indskrivning af det 5. barn hos dagplejerne fjernes.

I aftalen om minimumsnormeringer, der blev indgået i december 2020, mellem regeringen, Radikale Venstre, SF, Enhedslisten og Alternativet, stod der:

”Det er ønsket, at reglerne for private pasningsordninger i højere grad skal følge de regler, som gælder for dagplejen, hvad angår antallet af børn pr. privat passer. Derfor fastsættes der et loft over, hvor mange børn der må tilknyttes nyoprettede private pasningsordninger på 4 børn. Dette sikrer, at privatinstitutioner, der ønsker at fortsætte med at trække profit ud, ikke kan omgå de nye regler ved at omdanne sig til en institutionslignende privat pasningsordning. Den private pasning skal foregå i passerens private hjem. Der kan optages op til otte børn, hvis to personer, der er bosiddende i samme husstand, varetager pasningen”.

Under lovgivningsarbejdet blev den del af aftalen imidlertid trukket ud. At loftet på 4 børn i private pasningsordninger ikke ville ligestille ordningerne med den kommunale dagpleje, var en fejl, vi måske ikke skulle have peget på.

Danmarks Statistiks tal, som blev lagt til grund for lovgivning om minimumsnormeringerne 1:3 og 1:6 i daginstitutioner viste, at der var:

- 1 voksen til 3,4 børn i dagplejen i 2018. Dagplejepædagogerne tælles ikke med.
- 1 voksen til 3,1 børn i daginstitutioner 0-2 år i 2018. Her er lederne (3.457 i maj 2019, KRL) talt med.

Digitaliseringsstyrelsen undersøgte i 2018 for regeringen, hvor meget tid det pædagogiske personale i daginstitutioner tilbragte sammen med børnene – tallet var 65 %. Dagplejeren er sammen med børnene hele dagen (ansat 48 timer om ugen mod 37 timer for ansatte i daginstitution), går ikke fra til møder m.m. 1:4 i dagplejen svarer altså nogenlunde til 1:3 i vuggestuen.

FOAs dagplejeundersøgelse 2022

FOA gennemførte i 2022 en omfattende dagplejeundersøgelse, som er formidlet i to rapporter:

[Dagplejere](#) og [Dagplejepædagoger og -ledere](#).

Dagplejeundersøgelsen 2022 viser, at 38 % af de tilsynsførende fører tilsyn med flere end 20 dagplejere, mens kun 13 % vurderer, at tilsynsførende kan have ansvaret for flere end 20 dagplejeres faglige kvalitet og udvikling. 32 % ønsker 11-15 dagplejere, mens 40 % svarer 16-20 dagplejere er det passende antal dagplejere pr. tilsynsførende.

I Dagplejeundersøgelsen 2022 pegede 8 ud af 10 dagplejeledere og dagplejepædagoger på, at der ud fra et pædagogisk synspunkt højest bør være 4 børn indskrevet hos den enkelt dagplejer. 7 ud af 10 mener, at dagplejerne oftest kun bør have 3 børn indskrevet. 8 % af dagplejerne i undersøgelsen har 5 børn indskrevet i deres dagpleje. Dagplejerne peger på, at det er en stor belastning både for børnene og dagplejeren, når der er 5 børn i børnegruppen.

Økonomi ved afskaffelse af 5. barn i dagplejen

En fælles undersøgelse fra FOA og KL har tidligere vist, at i 2016 havde 6,5 % af dagplejerne fast indskrevet 5 børn (en rundspørge blandt 2.386 dagplejere). FOAs 'Dagplejeundersøgelse 2022' blandt 2.556 dagplejere i 2022, viste, at 8 % af dagplejerne havde 5 børn indskrevet i deres dagpleje.

Der var i april 2023 i alt 7.682 dagplejere (KRL tal), svarende til, at 538 dagplejere havde et 5. barn. Hvis man skulle ansætte nye dagplejere til at passe dette 5.-barn, ville det svare til, at der skulle ansættes 134 nye dagplejere (der har 4 børn indskrevet hver). Udgiften hertil vil være omkring 55 mio. kr. (hvis dagplejeres gennemsnitsløn i april 2023 lægges til grund). Udgiften der spares i vederlag for det 5. barns-placeringer, vil være den samme, da en dagplejer med 5 børn får 25 % mere i løn end dagplejeren med 4 børn.

Forældre ønsker maksimalt 4 børn i dagplejen og private pasningsordninger

FOA har i samarbejde med Epinion lavet en spørgeskemaundersøgelse blandt 1.011 forældre med børn i alderen 0-5 år om dagtilbud til 0-2-årige. Undersøgelsen er gennemført i Epinions webpanel i perioden december 2019 til januar 2020 ([Link til rapport](#)). 53 % af forældrene, der har erfaring med private pasningsordninger eller ønsker privat pasningsordning som pasningstilbud, er enige i, at der maksimalt bør

være 4 børn i private pasningsordninger. 20 % er helt eller delvist uenige i udsagnet. 80 % af forældrene i undersøgelsen, der enten har erfaring med dagplejen eller som ønsker dagpleje som pasningstilbud, er enige i, at der maksimalt bør være 4 børn i dagplejen.

Tilsyn

FOA gennemførte i efteråret 2020 en spørgeskemaundersøgelse af de [pædagogiske konsulenters syn på tilsynet](#) og en tilsvarende undersøgelse af [dagplejepædagogernes syn på tilsynet](#). Undersøgelserne viser, at der er store variationer i kommunernes tilsyn med daginstitutioner 0-6 år – både i hvem der fører tilsyn, hvor ofte der føres tilsyn, og hvor mange institutioner og børn den enkelte pædagogiske konsulent skal føre tilsyn med. Tilsvarende er der stor variation i hvor mange dagplejere og børn, dagplejepædagogerne fører tilsyn med. Undersøgelserne viser blandt andet, at:

- 20 % af de pædagogiske konsulenter i undersøgelsen har tilsyn med daginstitutioner med under 500 børn, mens 39 % fører tilsyn med institutioner med over 2.000 børn.
- 19 % af dagplejepædagogerne fører tilsyn med 40 eller færre børn, 20 % har tilsyn med mellem 81 og 100 børn, mens 16 % fører tilsyn med flere end 100 børn. I gennemsnit fører dagplejepædagogerne tilsyn med 21 dagplejere og 75 børn.
- Hver fjerde pædagogiske konsulent mener ikke, at deres kommune har afsat tilstrækkelige ressourcer (medarbejdere, tid og økonomi) til, at tilsynet kan vurdere, om alle daginstitutioner lever op til de krav, der stilles i dagtilbudsloven – at daginstitutionen sikrer børns trivsel, udvikling, læring og dannelse.
- 93 % af de pædagogiske konsulenter som deltog i undersøgelsen oplever, at de får den opkvalificering, de har behov for. 3 ud af 4 dagplejepædagoger oplever, at de får den opkvalificering, de har behov for.
- Knap hver 3. dagplejepædagog (31 pct.) mener ikke, at deres kommune har afsat tilstrækkelige ressourcer (medarbejdere, tid og økonomi) til, at tilsynet kan vurdere, om alle dagplejere lever op til kravene i dagtilbudsloven. Dvs. at dagplejen sikrer børns trivsel, udvikling, læring og dannelse.
- Hver 5. pædagogiske konsulent har det seneste år overvejet at skifte til et andet job, funktion eller branche. 36 % af dagplejepædagogerne har inden for det seneste år overvejet at skifte til et andet job, funktion eller branche.

Ny lov om tilsynet

I aftalen om minimumsnormeringer var der sat penge af til at styrke tilsynet på hele dagtilbudsområdet, som blandt andet skulle bruges til etablering af et statsligt rejsehold, der kan bistå kommunerne i arbejdet med tilsynet. I 2021 kom der, på baggrund af aftalen, også en lovændring om indholdet og formen på tilsyn i dagtilbud. FOA sad med i en arbejdsgruppe i ministeriet, da loven var under udarbejdelse og vi fik stor indflydelse på denne lovændring (dagtilbudslovens § 5), blandt andet i kraft af, at vi havde undersøgt hvor meget tid, der blev brugt på observationer under tilsynsbesøg ([link](#)). Vi talte desuden for, at den tilsynsførende under tilsyn i daginstitutioner ikke kun talte med lederen, men også med medarbejderne – hvilket nu er præciseret i loven sammen med et krav om, at tilsynet fremover skal indeholde observationer.

Endnu et nyt krav, var kravet om uvildighed, som nok er det krav, der har fyldt mest i implementeringen af lovændringen.

Pædagogisk Sektor gennemførte i efteråret 2021 interviews med 9 kommuner omkring det nye tilsyn. Blandt kommunernes bud på uvildighed var der følgende bud:



- En tilsynsenhed, der skaber et øjebliksbillede af kvaliteten adskilt fra dagplejepædagogernes arbejde med faglig sparring og udvikling. Uvildigheden er suppleret med pædagogskift.
- Dagplejepædagoger der fører tilsyn med andre dagplejepædagogers dagplejere. I en kommune suppleret med en årlig læringsmiljø evaluering i alle dagtilbud i kommunen.
- Pædagogisk konsulent fører tilsyn i legestuen i dagplejen.
- Eksternt tilsyn fra selvstændig konsulent.

Flere kommuner bruger også kvalitetsmålingsredskaber som KIDS, KVALid og FCERS til at opnå et uvildigt blik på kvaliteten, hvilket også imødegår kravet om inddragelse af både kvalitative og kvantitative data i tilsynet med det pædagogiske indhold i dagtilbuddene.

Kvalitetsundersøgelse

KL og regeringen aftalte, i aftalen for kommunernes økonomi 2022 og 2023, at udviklingen i kvaliteten i dagtilbud løbende skal følges. På den baggrund blev en kvalitetsundersøgelse på dagtilbudsområdet sat i gang. I efteråret 2022 blev kvaliteten i dagtilbud 0-2 år undersøgt og resultaterne offentliggjort i maj 2023. I efteråret 2023 undersøges kvaliteten i dagtilbud 3-5 år. Der er afsat i alt 7 mio. kr. til undersøgelserne, som skal give os viden med relevans for det nationale, kommunale og lokale niveau. Der er derfor i undersøgelsen også fokus på styringskæden og samspillet mellem de 3 niveauer. Undersøgelsen tager afsæt i den styrkede pædagogiske læreplan og relevante data.

FOA deltager i den arbejdsgruppe, der er nedsat af børne- og undervisningsministeren, sammen med KL, BUPL, Børne- og Undervisningsministeriet og Finansministeriet. Arbejdsgruppen peger, på baggrund af input fra en forskergruppe og fra ministeriets Partnerskab for kvalitet i dagtilbud (som FOA også har en plads i), på, hvad der er væsentligt i valget af måleinstrument og opsamling på undersøgelserne.

I undersøgelsen af kvaliteten på 0-2 årsområdet, blev redskabet KIDS anvendt til at afdække forhold i kvaliteten i læringsmiljøet, som forskere peger på, har betydning for børns trivsel, læring og udvikling. Undersøgelsen siger ikke noget om børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Ligesom den heller ikke siger noget årsagssammenhænge mellem fx ledelsesstruktur og kvaliteten af læringsmiljøet i de enkelte dagtilbud.



Resultatet af undersøgelsen var meget bekymrende og understregede, at det var på høje tid, at vi får indblik i, på hvilke områder kvaliteten særligt halter. Undersøgelsen viser, at det særligt er det fysiske miljø i dagtilbuddene, der trænger til et gevaldigt løft. Den peger på, at det står bedst til med det pædagogiske personales arbejde med barn-voksen-relationer, og mindre godt til med støtten til børnenes indbyrdes relationer, men samlet set er der heller ikke her grund til at glæde sig over niveauet.

På daginstitutionerne er der stor forskel i kvaliteten, også mellem stuerne i samme daginstitution. Kun 13 % af daginstitutionerne har tilstrækkelig kvalitet til at kunne gøre en forskel for børn i udsatte positioner. Til sammenligning har kun 8 % af dagplejerne i undersøgelsen den tilstrækkelige kvalitet.

EVA og VIVE, som sammen gennemførte undersøgelse, peger på, at:

- Færre indskrevne børn hos dagplejeren ser ud til at have en positiv sammenhæng med den samlede vurdering af kvaliteten i det pædagogiske læringsmiljø.
- der er en positiv sammenhæng mellem dagplejernes uddannelsesniveau og kvaliteten i det samlede pædagogiske læringsmiljø, særligt inden for området 'relationer'.

Samlet set blev der fra EVA og VIVE's side peget på, at undersøgelsen viste, at der er et behov for at styrke faglig ledelse i dagtilbuddene og eventuelt et behov for kompetenceudvikling.

Der er mange elementer, der har betydning for kvaliteten i dagtilbuddene, men uddannelse af det pædagogiske personale vil, ifølge FOA, have den største effekt på kvaliteten i det pædagogiske arbejde. FOA taler derfor for, at der straks lægges en plan for uddannelse og efter-/videreuddannelse af det pædagogiske personale i daginstitutioner 0-2 år og dagpleje. I den forbindelse er der derfor også en stor glæde, at FOA er blevet hørt, så dagplejen nu også er omfattet af den opkvalificeringspulje, der oprindeligt kun var tiltænkt daginstitutionsområdet.

I efteråret 2020 deltog 212 dagplejepædagoger og 23 dagplejeledere i en [FOA-undersøgelse af deres syn på tilsynet](#). Kun 1 ud af 3 dagplejepædagoger svarede, at de har gode muligheder for at opkvalificere dagplejere med uddannelse og kurser, hvis tilsynet viser, at der er behov for opkvalificering for at sikre en tilstrækkelig kvalitet. Kun halvdelen svarede desuden, at de havde god mulighed for at aflaste en dagplejer ved at lade et barn med særlige behov 'tælle for 2'. 3 ud af 4 mente, at de havde gode muligheder for at sikre tilstrækkelig faglig sparring til dagplejere i forhold til børn med særlige behov.

Fremtidens dagpleje

Over de sidste 10 år er der sket næsten en halvering af dagplejen (44 % færre dagplejere). Der var i april 2023 kun var 7.682 dagplejere (KRL tal), mod 13.737 dagplejere i 2013. Årsagerne til denne udvikling er flere: Børnetallet faldt i perioden, hvilket betød færre børn i dagtilbud, men samtidig vækst i antallet af private pasningsordninger, fordi mange afskedigede dagplejere oprettede private pasningsordninger. Ligeledes blev der samtidig oprettet flere 0-2 års pladser i aldersintegrerede daginstitutioner og vuggestuer – blandt andet som følge af, at der var ledig kapacitet i børnehaverne, som skulle udnyttes, fordi der stadig

blev afskrevet på bygninger, der ellers ville stå tomme. I perioden valgte mange kommuner også at sende børn i børnehaver op til 5 måneder før de blev 3 år, fordi der var penge at spare, da 0-2-årspladser er dyrere end 3-5-årspladser – det mindskede også behovet for dagplejere.

I løbet af de næste 10 år forventes det, at antallet af børn 0-5 år stiger. Der forventes en øgning i antallet af pladser på dagtilbudsområdet på ca. 40.000 børn. Det er derfor nu, vi skal sikre os, at dagplejen kommer med i opsvinget, så der kan ansættes flere dagplejere, samtidig med at vi skal fortsætte indsatsen for at fastholde allerede ansatte dagplejere.

I dag er over 60 % af alle dagplejere over 50 år. I 2010 var kun 37 % af dagplejerne fyldt 50. Det betyder, at der er brug for at rekruttere et stigende antal dagplejere, bare for at kunne fastholde det nuværende antal.

FOA har et overordnet mål om at bevare den kommunale dagpleje som et dagtilbud for de 0-3-årige. Desuden vil FOA gerne være med til at understøtte den videre udvikling af dagplejen. I 2021 satte sektoren derfor en særlig indsats i gang under overskriften 'Fremtidens dagpleje'. Indsatsen er ikke afsluttet, og fortsætter derfor ind i næste kongresperiode.

Formålet med indsatsen er at:

- dagplejen betragtes som et dagtilbud, der er ligeværdigt sammenlignet med vuggestuen – i forhold til børn og forældre
- der kommer en større opmærksomhed på vilkårene i dagplejen som arbejdsplads
- kvaliteten i dagplejen udvikles, så det fortsat er et dagtilbud af høj kvalitet.

Arbejdet omkring fremtidens dagpleje er inddelt i 3 søjler med overskrifterne 'Struktur', 'Faglighed' og 'Vilkår'.

Det har været afgørende for sektoren, at arbejdet involverede alle interessenter på dagplejens område. Fremtidens dagpleje har involveret hele Pædagogisk Sektor. Indsatsen er behandlet i sektorbestyrelsen, på sektorformandsmøder, i de faglige udvalg for dagplejere og dagplejepædagoger- og ledere og på medlemsmøder.

Der er i løbet af perioden 2021-2023 kommet følgende konkrete produkter ud af indsatsen:

- [Redskaber til FOAs afdelinger til udvikling af dagplejen i kommunerne](#)
- FOAs dagplejeundersøgelse 2022 - [Dagplejere](#) og FOAs dagplejeundersøgelse 2022 [Dagplejepædagoger og -ledere](#).
- [Undersøgelse af dagplejens struktur og organisering \(2021\)](#)

Redskaber til udvikling til FOAs afdelinger

Dagplejeundersøgelsen har givet Pædagogisk Sektor aktuel viden om, hvad medlemmerne efterspørger for at blive fastholdt i jobbet og viden om, hvad der skal til for at løfte fagligheden i dagplejen. Men kommunernes interesse for at udvikle kvaliteten i dagplejen, og dermed gøre dagplejen til en attraktiv arbejdsplads, eksisterer kun, hvis den er anerkendt af forældre og forvaltning som et tidssvarende kvalitetstilbud. Redskabet er derfor en trappe, hvor det først er aktuelt at drøfte dagplejens udvikling, når dagplejen er anerkendt. Trinene på trappen er:

1. Dagplejen er anerkendt som et kvalitetstilbud til 0-2-årige børn
2. Dagplejen er attraktiv for forældrene
3. Dagplejen er attraktiv for kommunerne
4. Forældrene har mulighed for at vælge dagpleje og for at vælge den på et oplyst grundlag
5. Dagplejen er en attraktiv arbejdsplads for dagplejere, dagplejepædagoger og dagplejeledere.

Værktøjet er dynamisk. Efterhånden som afdelingerne får erfaringer med at bruge værktøjet, rettes det til i sektoren. [Det findes her på FOA NET.](#)



Som optakt til projektet om fremtidens dagpleje, udarbejdede sektoren i 2020 pjecen [Værd at vide om dagplejen](#), som indeholder forskningsbaseret viden om de kvaliteter der findes i dagplejen. Pjecen er særligt anvendelig i de kommuner, der endnu ikke anerkender dagplejen som et kvalitetstilbud på lige fod med 0-2-års daginstitutioner.

I bogen 'Pædagogik i dagplejen' findes tilsvarende referencer til forskning, der blandt andet peger på, at organisering i små børnegrupper giver bedre betingelser for høj kvalitet i pædagogisk arbejde. Særligt relationerne bliver styrket, når børn er samlet i mindre grupper. I bogen findes også en beskrivelse af hvordan det hjemlige miljø i dagplejen påvirker børns trivsel, læring, udvikling og dannelse, hvor dagplejerens familie fx bidrager til at udvide barnets viden om verden. Bogen er udgivet på Akademisk Forlag. [Pædagogik i dagplejen | 9788750061236 | Akademisk Forlag](#)



I efteråret 2022 deltog 40 dagplejeledere, 2.556 kommunale dagplejere og 169 dagplejepædagoger i en stor undersøgelse, der skulle afdække dagplejens udfordringer og pege på løsninger til, hvordan dagplejen fremtidssikres. Forud for undersøgelsen var det drøftet på 27 medlemsmøder i FOAs afdelinger i foråret 2022, hvilke temaer der skulle spørges ind til i undersøgelsen.

Økonomistyringen af dagplejen

FOA har gennemført en analyse af økonomistyringen i den kommunale dagpleje, der viser at den ene halvdel af kommunerne oplever at økonomien er svær at styre på området, og den anden halvdel ikke gør. Derfor har vi som opfølgning interviewet en række kommuner, for at undersøge om organiseringen af dagplejen påvirker hvordan økonomistyringen fungerer. En høj belægningsgrad ser ud til at påvirke muligheden for at styre økonomien negativt, da det er svært at opnå belægningen i praksis. Men grundlæggende svarer de interviewede dagtilbudsschefer, at dagplejen ikke er sværere at styre end resten af dagtilbudsområdet, selvom nogle af dem har svaret det modsatte i den landsdækkende analyse. Derfor er myten om at dagplejen er uhåndterbar for kommunerne altså svækket af vores analyser.

Inflationshjælp til dagplejere

FOA har kæmpet for, at få politikerne på Christiansborg og i kommunerne til at forstå, at dagplejerne ikke bare kunne skrue ned for varmen, spare på maden til børnene eller slukke lyset i deres hjem for at spare. I februar 2023 lykkedes det i en aftale om inflationshjælp. Her blev dagplejerne tilgodeset med en pulje på 50 mio. kr. til en midlertidig forhøjelse af dagplejernes såkaldte standardfradrag fra 60 til 68 %. Dette var en stor sejr, og det er ikke lykkedes andre fagforeninger at komme igennem med noget lignende.

Dagplejens organisering

Sektoren fik i 2021 lavet en kortlægning af strukturen i dagplejen i kommunerne. Rapporten viste, at i 73 ud af 96 kommuner (2 kommuner har ikke dagplejere), har dagplejen en selvstændig ledelse, det vil sige adskilt fra daginstitutionerne – det svarer til 78 % af kommunerne. Det svarer til det billede, der også viste sig i en fælles FOA/KL-undersøgelse fra 2017. I 25 kommuner har dagpleje fælles ledelse med daginstitutioner, men kun i 8 af de 25 kommuner er dagplejerne tilknyttet en enkelt daginstitution med fælles pædagogisk leder (uden at det nødvendigvis indebærer gæstepasning i daginstitutionen) og i 4 kommuner er det kun tilfældet i dele af kommunen.

For 62 % af dagplejebørnene er gæsteplejen organiseret på den måde, at barnet får plads hos en anden dagplejer i gruppen, hvis dets egen dagplejer fx er syg. For 36 % af børnene satses der i stedet på faste gæsteplejere og/eller særlige gæstehuse. 3 % af børnene passes i institution ved dagplejens sygdom.

Ca. 66 % af børnene er i legestue en gang om ugen. 5 % har legestue flere gange om ugen, mens 28 % er i legestue ca. hver 2. uge.

Langt de fleste steder varetages tilsynet af dagplejepædagoger eller evt. dagplejelederne. Dette gælder for dagpleje omfattende 94 % af børnene. Yderligere 2 % af børnene får tilsyn varetaget af særlige konsulenter. Nogle steder varetages tilsynet af en daginstitutionsleder eller daginstitutionspædagoger. I reglen er der dog også tilsyn fra dagplejepædagoger. Hvor ofte, der er tilsyn, hænger bl.a. sammen med antallet af børn pr. dagplejepædagog. Der hvor der er tilsyn 2-3 gange om året, er det gennemsnitlige antal børn pr. dagplejepædagog 91. Der hvor der er tilsyn hver måned eller oftere, er det gennemsnitlige antal børn pr. dagplejepædagog 52.

Velfærdsaftaler (frikommuneforsøg)

Regeringen indgik i 2020 velfærdsaftaler på folkeskoleområdet, dagtilbudsområdet og ældreområdet. Med velfærdsaftalerne frisattes 7 kommuner fra hovedparten af den statslige regulering på 1 af de 3 områder. På dagtilbudsområdet blev Rebild og Helsingør kommuner frisat, med henblik på at udvikle velfærden og skabe større handlerum for medarbejderne og lederne. Esbjerg og Holbæk blev frisat på folkeskoleområdet. Kommunalbestyrelserne har i de kommuner kunnet beslutte at dele af dagtilbudsloven eller folkeskoleloven ikke skulle gælde. På dagtilbudsområdet betød det fx, at de 2 kommuner kunne frisattes fra at arbejde efter den styrkede pædagogiske læreplan.

Erfaringerne fra Rebild og Helsingør har været, at der blev sat gang i en række nye initiativer, som vakte begejstring i dagtilbuddene – dog var der ingen af initiativerne, der ikke kunne have været sat i gang før frisættelsen. I FOA er vi bekymrede for regeringens ønske om at frisætte alle kommuners dagtilbud fra den styrkede pædagogiske læreplan, som netop er skabt ud fra et ønske om at sikre, at der er ens krav til det pædagogiske læringsmiljø i alle kommuner.

Børn i udsatte positioner

Rigtigt mange børn i udsatte positioner får ikke den støtte, de har brug for i deres dagtilbud og skole. Kvalitetsundersøgelsen har desuden vist, at kun dagtilbud har den nødvendige kvalitet for at kunne gøre en positiv forskel for børnene. Det betyder, at børnene er mere udsatte, end de behøver at være, når de starter i skolen. Og forskning viser, at uligheden i børns sociale og faglige kompetencer ikke udlignes fra 2. klasse. Det er derfor afgørende, at støtten til børn i udsatte positioner kommer tidligt i både dagtilbud og skole, og at kvaliteten i dagtilbuddene løftes markant. Det arbejde har FOA i kongresperioden bidraget til gennem undersøgelser og analyser på både dagtilbudsområdet – og SFO/skoleområdet.

I de årlige undersøgelser 'Daginstitutionernes Hverdag', hvor vi særligt har haft fokus på børn med særlige behov for støtte ([2021](#)) og mistrivsel blandt børn ([2022](#)). Som følge af vores afdækning af, at ikke alle børn i daginstitution får den støtte, de skal have, rejste SF problemstillingen i folketinget. [Børn- og undervisningsministerens svar til SF](#) var, at han forventer at kommunerne overholder reglerne om, at børn med behov for støtte, skal have den støtte, de har brug for, og at ministeriet ville tage kontakt til KL for at understrege dette.

I efteråret 2020 deltog 212 dagplejepædagoger og 23 dagplejeledere i en [FOA-undersøgelse af deres syn på tilsynet](#). Kun halvdelen svarede, at de havde god mulighed for at aflaste en dagplejer ved at lade et barn med særlige behov 'tælle for 2'. 3 ud af 4 mente, at de havde gode muligheder for at sikre tilstrækkelig faglig sparring til dagplejere i forhold til børn med særlige behov.

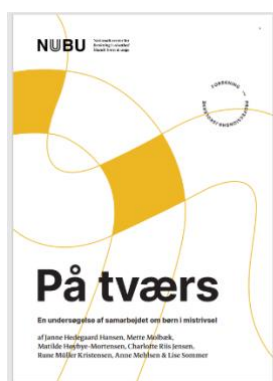
I Dagplejeundersøgelsen 2022 svarede 14 % af dagplejepædagogerne, at det var blevet meget sværere og 29 % svarede at det er blevet sværere at kunne tildele en dobbeltplads til et barn over de seneste 5 år. I alt 53 % af dagplejepædagoger og ledere har inden for de sidste 2 år oplevet, at et eller flere børn ikke har kunnet 'tælle for 2', selvom de vurderede et behov for det. Et resultat som Pædagogisk Sektor fortsat præsenterer politikere for.

I august 2023 er der etableret en ny Vidensenhed for børn og unge med særlige behov (VIBUS) i Børne- og Undervisningsministeriet. I forbindelse med opstart af enheden, understregede børne- og undervisningsminister Mattias Tesfaye, at mange børn ikke får den nødvendige støtte, og at der derfor kommer penge til både almen- og specialområdet. Folkeskolen er havnet i en ond cirkel, hvor den udgift, der følger af visitation af børn til specialtilbud på skoleområdet, bliver dækket af skolerne. Det betyder nemlig, at folkeskolen ikke har penge til at lave 2-lærerordninger eller andet, der kan betyde, at flere børn kan blive på almenområdet. Ministeren understregede også, at små problemer vokser sig store og dyre, og at det derfor er nødvendigt at sikre støtte til børn med særlige behov i dagtilbud og tidligt i skolen.

Projekter i Fremfærd Børn

I regi af Fremfærd Børn, har FOA sammen med KL, BUPL og Dansk Psykologforening sat en række undersøgelser i gang i kongresperioden.

- [På Tværs - En undersøgelse af samarbejdet om børn i mistrivsel \(2019-2021\).](#)



Undersøgelsen viser blandt andet, at faglige uenigheder knytter an til relationer, der ikke er kendetegnet ved anerkendelse og ligeværd samt et hierarki, der blokerer for fælles beslutninger om indsatser, en manglende forventningsafstemning og mulighed for, at der er forskellige dagsordener i spil. Frontmedarbejderne ser primært deres rolle i samarbejdet som dem, der kalder på eller bestiller hjælp og støtte til et barn i mistrivsel, mens PPR-psykologer giver udtryk for, at deres opgave er at skabe forstyrrelser hos frontpersonalet og understøtte refleksion over egen praksis.

- [SamHver \(2022-2025\)](#)

Forskere skal sammen med praktikere se på de situationer, hvor der opstår bekymringer om trivsel for børn i alderen 0-16 år. Forskerne arbejder ud fra en tese om, at når både børn og voksne er pressede eller afmægtige, kommer børn i klemme og enkeltbørn peges ud som problemet. Analysens formål er derfor at undersøge, hvad der skaber pres og afmagt. Det analyseres også hvad deltagelsesmulighederne er set ud fra et børneperspektiv og erfaringer fra 'hvor noget lykkes' inddrages. Projektet gennemføres over 3 år og involverer 2 kommuner, hvor børn følges i overgangene fra hjem til dagpleje/vuggestue og i overgangen til børnehave, fra skolestart og tidlig SFO til 2. klasse og fra 7.-9. klasse til udskoling.

- [Deltagelse og situeret ulighed i børnelivets institutioner \(2023-2026\).](#)

Formålet med projektet er, at forskere under ledelse af Maja Røn-Larsen sammen med fagpersoner i praksis, udvikler viden, der kan kvalificere det pædagogiske arbejde med at skabe relevante deltagelsesmuligheder for alle børn på tværs af dagpleje, vuggestue, børnehave, skole og fritidsinstitution. Projektet skal bidrage til faglig refleksion og udvikling af kernefaglighed og handlemuligheder omkring børns deltagelse og derigennem foregribe, at ulighedsskabende dynamikker udvikler sig.

FRITIDSTILBUD OG SKOLEOMRÅDET

Sammen om fritiden

I foråret 2022 blev partnerskabet 'Sammen om fritiden' etableret. Formålet med partnerskabet var at udvikle fritidspædagogikken. Og dialogen i partnerskabet skal tage udgangspunkt i fritidsområdets styrker og udfordringer samt frem til en udvikling af området. Da partnerskabet blev nedsat, skulle det komme med anbefalinger til alt fra forældrebetaling, normeringer og behovet for en selvstændig lovgivning på området. Nuværende børne- og undervisningsminister Mattias Tesfaye er optaget af, at børns trivsel skabes i gode fællesskaber, og ministeren er derfor også optaget af fritidsområdets potentialer og udvikling. Derfor videreføres 'Sammen om fritiden' under den nye regering. Men partnerskabet er i 2023 stadig i sin spæde start.

FOA deltager i 'Sammen om fritiden' og har indtil videre bidraget med vores viden om, at familiens økonomi og etniske baggrund spiller ind i forhold til deltagelse i SFO, fritidshjem og fritidsklub via to analyser foretaget af Bureau 2000 for FOA i 2022:

- [Børn i fritidsordninger 6-9-årige](#)
- [Børn i fritidsordninger 10-13-årige](#)

Med finansloven for 2022 blev der afsat i alt 44,8 mio. kr. i 2022 og 123,4 mio. kr. årligt i perioden 2023-2025 til et løft af fritidspædagogikken i områder med en høj andel af sårbare og udsatte børn ([link](#)).

Sammen om skolen

I foråret 2021 lancerede daværende børne- og undervisningsminister Pernille Rosenkrantz-Theil (S) partnerskabet 'Sammen om skolen'. Initiativet har til formål, at politikere og partnerne omkring folkeskolen i fællesskab skal finde løsninger, der kan udvikle skolen. Danmarks Lærerforening, Skolelederforeningen, KL, Danske Skoleelever, Skole og Forældre, BUPL og Børne- og Kulturchefforeningen er med i partnerskabet 'Sammen om skolen'. Styregruppen udgøres af KL, Danmarks Lærerforening og Skolelederforeningen.

FOA har anmodet om en plads i 'Sammen om skolen', da Pædagogisk Sektor har ca. 4.500 medlemmer på skoleområdet og sektorens faggrupper i dag udgør mindst halvdelen³ af det pædagogiske personale i folkeskolen. Her indgår de i flerfagligt samarbejde med lærerne med opgaver inden for inklusion og understøttende undervisning, bl.a. i støttetimer, 2-voksenundervisere og mellemformer, som fletter tilbud til børn med særlige behov sammen med folkeskolen. Sektorens faggrupper udgør også en væsentlig del af personalet på landets specialskoler.

FOA har indtil videre fået afslag på anmodningen om en plads i 'Sammen om skolen' bl.a. med henvisning til, at FOA har plads i 'Sammen om fritiden'. Men FOA arbejder fortsat på at få en plads i 'Sammen om skolen', da vi har medlemmer på området, fordi udviklingen af skoleområdet peger i retning af øget brug af

³ Tal fra KRL, maj 2023. Opgjort som månedslønnet og timelønnet pædagogisk personale på konto folkeskole målt som antal personer. Hertil skal lægges LFS' andel af pædagoger i folkeskolen samt det pædagogiske personale, der er ansat i skolefritidsordningen, men også har timer i skolen.

flerfagligt samarbejde mellem lærere og pædagogisk personale og fordi 'Sammen om skolen' bliver følgegruppen til [VIBUS – Vidensenhed for børn og unge med særlige behov](#).



SVM-regeringen fremlagde i oktober 2023 udspillet "[Frihed og fordybelse – et kvalitetsprogram for folkeskolen](#)", der bl.a. indeholder forslag om afkortning af skoleugen for alle elever med 0,5 time om ugen, og at der yderligere gives mulighed for lokal afkortning af skoledagen med 4 timer om ugen ved at konvertere den resterende tid til understøttende undervisning med fx 2-voksenundervisere. Der er også forslag og bedre støtte til børn med særlige behov.

Øget brug af pædagogisk personale i understøttende undervisning, 2-voksenundervisere, mellemløbere og til støtte af børn med særlige behov i skolen peger i retning af, at der i de kommende år skal ansættes mere pædagogisk personale i skolen. Pædagogisk Sektor bidrager derfor til drøftelserne af regeringens skoleudspil og kommende ændringer af lovgivningen på skoleområdet, så vi sikrer, at FOAs pædagogiske faggrupper på skolen også er repræsenteret i debatten og indgår i udviklingen af skolen.

Hvis der indføres kortere skoledage, vil det også have en afledt effekt på fritidsområdet, da det vil give børn flere timer i fritidstilbud og dermed bedre vilkår for fritidspædagogikken.

DET SPECIALISEREDE SOCIALOMRÅDE

Evaluering af området og politisk vision om en specialeplan



Siden kommunalreformen i 2007 har FOA og andre interessenter udtrykt bekymring for, at der er sket en afspecialisering af det specialiserede socialområde, hvilket har ført til et væsentligt fald i kvaliteten og dårligere arbejdsvilkår for de ansatte. En evaluering af det specialiserede socialområde blev igangsat af S-regeringen under socialminister Astrid Krag. Den fulde rapport blev offentliggjort i 2022 under titlen [Afrapportering af evalueringen af det specialiserede socialområde](#). FOA har bidraget til evalueringen.

Evalueringen har ført til et regeringsudspil med overskriften "[Et liv med ligeværdige muligheder](#)", der indeholder 15 initiativer.

Et af disse initiativer er en specialeplan på den højt specialiserede del af socialområdet, som blev videreført i regeringsgrundlaget for SVM-regeringen. Specialeplan-modellen er inspireret af sundhedsområdet, og den blev udviklet og afprøvet af Socialstyrelsen som en del af evalueringen af området. Specialeplanen opdeler det specialiserede område i faglige specialer (ifølge udspillet forventeligt ca. 20 specialer), og inden for hvert speciale fastsættes bl.a. hvilke højt specialiserede indsatser – kaldet specialfunktioner – der er behov for. Der vil også blive fastsat kriterier for de leverandører, der skal godkendes til at varetage specialfunktioner, herunder forventeligt et krav til andel uddannet personale, og hvilken type uddannelse personalet skal have. Formålet med specialeplanen er at sikre, at medarbejderne har de rette kompetencer



i det rette tilbud, så borgere med handicap, som har behov for et højt specialiseret tilbud, får bedre hjælp. Det vil også forbedre både arbejdsvilkår og serviceniveau.

FOA arbejder for at påvirke specialeplanens konkrete indhold, herunder at pædagogiske assistenter bliver inkluderet i kravet om uddannet pædagogisk personale. Det er varslet, at SVM-regeringen vil påbegynde de politiske forhandlinger om en specialeplan i efteråret 2023, og FOA er indkaldt til et dialogmøde med ministeren om det.

FOAs strategi på det specialiserede socialområde



I denne kongresperiode er der etableret et tættere samarbejde mellem Pædagogisk Sektor og Social- og Sundhedssektoren vedrørende det specialiserede socialområde. De 2 sektorer tog sammen initiativ til at udvikle en [samlet FOA-strategi for det specialiserede socialområde](#), som blev vedtaget af hovedbestyrelsen i 2022. Strategien er udkommet som pjece i en forkortet version ([link](#)), der bruges til møder med minister, politiske ordførere samt formidling til medlemmer og tillidsvalgte.

I forbindelse med FOAs arbejde omkring det specialiserede socialområde blev der i 2021 gennemført en [medlemsundersøgelse blandt alle Pædagogisk Sektor og Social- og Sundssektorens medlemmer på området](#). Resultaterne fra de 2.000 medlemmer, der deltog i undersøgelsen, dokumenterer de mange udfordringer, der er på det specialiserede socialområde. Her er nogle af de bemærkelsesværdige resultater fra undersøgelsen:

- 84 % tager i dag imod borgere på deres arbejdsplads, som arbejdspladsen, ifølge medarbejderne, ikke er rustet til at håndtere.
- 42 % af FOAs medlemmer på det specialiserede socialområde vurderer, at der er for mange forskellige målgrupper på deres arbejdsplads, ift. hvad der er hensigtsmæssigt for medarbejdernes mulighed for at yde støtte og hjælp til den enkelte borger.
- 56 % af FOAs medlemmer med mere end 5 års erfaring på det specialiserede socialområde svarer, at borgerne visiteres til mindre hjælp i dag end for 5 år siden. Og det er ikke fordi borgernes støttebehov er blevet mindre, for 64 % svarer, at borgerne har et større behov for støtte i dag end for 5 år siden.
- Hver anden (53 pct.) oplever, at det er svært eller meget svært at få revisiteret en borger til mere hjælp, hvis der er et behov for det.
- 48 % har inden for det seneste år oplevet, at en betalingskommune har afvist at give en borger den hjælp eller behandling, som medarbejderen/botilbuddet har anbefalet på baggrund af deres faglige viden om borgeren og dennes handicap eller sygdom.
- Hvert andet medlem svarer, at på en typisk arbejdsdag udgør vikarer 10-30 % af personalet, der arbejder med pleje og støtte af borgerne. På voksendøgnområdet svarer 14 pct., at vikarer udgør 40-60 % af personalet, der arbejder med pleje og støtte af borgerne på en typisk arbejdsdag.
- 59 % har oplevet, at brugen af vikarer har ført til utrygge situationer på arbejdspladsen og hver anden oplever stor udskiftning i vikarerne på deres arbejdsplads.
- 64 % har svært ved at tiltrække dygtige medarbejdere til deres arbejdsplads og 56 % har svært ved at fastholde medarbejdere på arbejdspladsen.

- 38 % af FOAs medlemmer overvejer at forlade deres nuværende arbejdsplads, og mere end hver fjerde (27 pct.) overvejer at forlade faget.

FOAs undersøgelse refereres til af forskere og politikere, og resultaterne blev genstand for en række historier i medierne:

- 18. maj 2021: [Nødråb: Hjælpen til mennesker med handicap og psykiske lidelser er utilstrækkelig](#)
- 25. juni 2021: [Arbejdsgivere presser ansatte til at skjule magtanvendelser](#)
- 3. august 2021: [Omfattende salg af stoffer på bosteder](#)
- 16. august 2021: [Personalemangel risikerer at eskalere inden for hårdt presset socialområde](#)
- september 2021: [Stort vikarforbrug gør hverdagen utryk for psykisk syge og handicappede](#)
- Debatindlæg i Altinget 7. september 2021: [FOA: Tårnhøjt forbrug af vikarer gør mennesker med handicap utrygge](#)

Økonomien på det specialiserede socialområde

Det specialiserede socialområde er under et stort udgiftspres som følge af et stigende behov for hjælp blandt flere børn, unge og voksne med særlige behov, og der er derfor nedsat 'Ekspertudvalget på socialområdet', som skal komme med forslag til en faglig og økonomisk bæredygtig udvikling på socialområdet. [Ekspertudvalget kom med deres første delrapport i maj 2023](#). FOA er repræsenteret i følgegruppen til ekspertudvalget, hvor FOAs indspil bl.a. tager udgangspunkt i strategien som præsenteret tidligere i denne beretning. Udfordringen er især at kommunernes udgifter til området stiger stødt og tager en større og større andel af det økonomiske råderum for kommunerne. Det vil sige at der skal prioriteres endnu skarpere blandt de øvrige velfærdsområder som folkeskoler, ældrepleje mv.

En analyse foretaget af Momentum blandt 21 kommuner viser, at flere med svære og komplekse psykiske problemer og handicap får udgifterne til at stige. Siden 2018 er der brugt 2,7 mia. kr. ekstra på hjælp og behandling til udsatte børn og unge, voksenhandicappede og borgere med psykiske lidelser og andre grupper under det specialiserede socialområde. Alene fra 2020 til 2021 er udgifterne til området steget med 1,6 mia. kr. Det er især en stigning på private tilbud til udadreagerende borgere. Analysen viser således, at udgiftsstigningen især skyldes, at de borgere i botilbud, som får de dyreste tilbud, bliver endnu dyrere. Der er fx kommet 25 % flere med tilbud på en pris over 5 mio. kr. De 21 kommuner angiver, at flere borgere bliver ramt af meget komplekse psykiske problemer og handicap – og ofte flere problemer på én gang – og derfor har de brug for meget omfattende hjælp.

FOAs strategi på det specialiserede socialområde påpeger også økonomi og finansiering af området som forudsætningen for at genoprette det specialiserede socialområde. Så borgerne kan visiteres til rette tilbud og rette mængde støtte, og de økonomiske incitamentsstrukturer ikke spænder ben for den faglige vurdering af borgernes behov. Der er behov for at medarbejderne i højere grad får lov til at sætte deres faglige kompetencer i spil under gode vilkår, så de borgere der har et behov for hjælp kan udvikle sig så positivt som muligt og dermed blive mest mulig selvhjælpen.

10-årsplan for psykiatrien



22. september 2022 blev regeringen og en lang række støttepartier endelig enige om en [10 årsplan for psykiatrien og mental helbred](#), der tager udgangspunkt i [Fagligt oplæg til en 10 årsplan...](#): 'Bedre mental sundhed og en styrket indsats til mennesker med psykiske lidelser', der blev offentliggjort i januar 2022.

FOA har bidraget til det faglige oplæg og bl.a. presset på for, at det faglige oplæg også angav en anbefaling til, hvilke indsatsområder der burde prioriteres først. 10 års planen fra september 2022 prioriterer derfor som de 2 første indsatsområder, at der opbygges lettilgængelige tilbud i kommunerne til børn og unge med psykisk mistrivsel, som er af en ensartet høj kvalitet. Det skal sikres gennem etablering af et kommunalt tilbud med én indgang. Tilbuddet skal indeholde mulighed for udredning og lettere behandlingstilbud. Samtidig skal tilbuddet understøtte det tværsektorielle og tværfaglige samarbejde mellem kommuner, almen praksis og børne- og ungdomspsykiatrien om børn og unge med mistrivsel og psykiske symptomer, herunder ift. tidlig opsporing og udredning af særligt børn og unge med udviklingsforstyrrelser samt børn og unge i risikogrupper.

Det andet store indsatsområde er styrkede indsatser til mennesker med svær grad af psykisk lidelse. Det skal bl.a. sikres gennem velbeskrevne rammer og krav til kvalitet og sammenhæng gennem tværsektorielle og tværfaglige forløbsbeskrivelser, og med afsæt i beskrivelserne skal der ske en udbygning af de specialiserede ambulante tilbud i både psykiatrien og børne- og ungdomspsykiatrien. For de sværest syge med akutte og langvarige behov for indlæggelse skal de intensive sengepladser i psykiatrien vurderes og evalueres så der laves rammer for en ny type rehabiliterende pladser. Derudover skal kvaliteten og kapaciteten i socialpsykiatrien løftes gennem bl.a. en national udviklingsstrategi for et kvalitetsløft samt etablering af midlertidige og akutte kommunale tilbud til voksne, der fx venter på et botilbud efter indlæggelse på sygehus.

I regeringsgrundlaget for den nuværende SVM-regering, skal der afsættes yderligere 3,2 mia. kr. til en videre udvikling af psykiatrien i regioner, kommuner og civilsamfund mv.

Fremfærd borgere med særlige behov

Der har i den forgangne overenskomstperiode været gennemført flere fremfærdsprojekter inden for området 'borgere med særlige behov'. De mest centrale har været [Medicinsikre Botilbud](#) og [Udviklingshæmmede med demens](#). Gennem de senere år har der, bl.a. på baggrund af tilsyn, været et stort fokus på medicin og sikkerhed på det specialiserede område, som ved tilsyn desværre ikke har vist sig håndteret korrekt i mange tilfælde. Projektet har ud fra metoden 'I sikre hænder' arbejdet systematisk med at udbrede metoder til medicinsikkerhed for både sundhedsfagligt og pædagogfagligt personale.

Flere og flere udviklingshæmmede opnår en højere alder end tidligere. Det betyder også, at de i højere grad når at udvikle demenssygdomme. En alvorlig sygdom som har stor betydning for funktionsevnen. Derfor er det vigtigt at opdage demenssygdomme så tidligt som muligt, hvilket dette projekt har udarbejdet en række værktøjer til at gøre.

Timelønsprojektet på det døgnpædagogiske område



Ved OK21 aftalte FOA med KL og DR, at der skulle laves 2 undersøgelser af timelønsansatte på det specialiserede område i henholdsvis [kommuner](#) og [regioner](#). Undersøgelserne er gennemført af VIVE og offentliggjort i september 2023. Undersøgelserne viser, at omkring 4 ud af 10 omsorgs- og pædagogmedhjælpere i botilbud og døgninstitutioner er timelønsansatte. Men der er relativt få pædagogiske assistenter, der er timelønsansat. Kun 4 % af de timelønnede er pædagogiske

assistenter. De pædagogiske assistenter vil typisk være månedslønnede. VIVE-rapporterne peger på, at det høje antal har konsekvenser for både borgere, fastansatte og de timelønnede selv. VIVE konkluderer: Der kan opstå en risiko for sårbare situationer for beboerne, hvis den timelønsansatte ikke oplæres godt nok eller ikke kommer kontinuerligt på institutionen. Det faste personale kan opleve, at de skal arbejde ekstra, når de er på arbejde med de timelønsansatte, fordi de timelønsansatte ikke kan pålægges samme ansvar som de faste medarbejdere. Et højt forbrug af timelønsansatte kan endelig medføre, at der går på kompromis med det pædagogiske udviklingsarbejde på institutionerne. Konsekvenser FOA kan genkende fra medlemsundersøgelse fra 2021.

VIVE peger på, at brugen af timelønnede kan mindskes ved at arbejde målrettet på at nedbringe belastende fysisk og psykisk arbejdsmiljø og sygefravær samt ved at se på rekrutteringsudfordringerne. Og at de 3 forhold sandsynligvis er forbundne. Det er i tråd med FOAs politiske strategi for genopretning af det specialiserede socialområde.

Centrale tal fra VIVE's undersøgelser:

Kommuner

- Timelønnede udgør 42 % af alle omsorgs- og pædagogmedhjælpere samt pædagogiske assistenter
- 4 % af de timelønnede er pædagogiske assistenter.
- 58 % af de timelønnede er under 30 år
- 82 % af de timelønnede har ikke børn
- 68 % af de timelønnede er kvinder
- 38 % af de timelønnede har 2 jobs
- 48 % af de timelønnede er under uddannelse.

En stor del af dem er i gang med en uddannelse inden for det pædagogiske eller sundhedsfaglige område.

Regionerne

- Timelønnede udgør 36 % af alle omsorgs- og pædagogmedhjælpere samt pædagogiske assistenter
- 4 % af de timelønnede er pædagogiske assistenter.
- 58 % af de timelønnede er under 30 år
- 78 % af de timelønnede har ikke børn
- 64 % af de timelønnede er kvinder
- 39 % af de timelønnede har 2 jobs
- 48 % af de timelønnede er under uddannelse. En stor del af dem er i gang med en uddannelse inden for det pædagogiske eller sundhedsfaglige område.

På baggrund af VIVE's rapporter bragte Altinget en kronik fra sektorformand, Kim Henriksen:

[FOA: Sænk andelen af vikarer på socialområdet i kommuner og regioner](#)

Døgnarbejdstidsaftale – ny fælles vejledning



Ved overenskomstforhandlingerne i 2021 aftalte KL og FOA m.fl. at udarbejde en fælles vejledning til døgnarbejdstidsaftalerne.

[Fælles vejledning – fælles ansvar](#) blev færdiggjort og udgivet marts 2023.

FOAs forhandlingsposition på området

Det døgnpædagogiske område er præget af mange løbende sager med 3F, der drøftes månedligt i et grænseudvalg med 3F. I nogle kommuner er der fx uenigheder mellem FOA og 3F omkring hvem der skal modtage lønindplaceringsskemaer mv. I andre kommuner, hvor 3F ikke tidligere har haft en tilstedeværelse, ønsker 3F at komme ind på området. Enkelte steder har 3F udfordret den praksis, der har været lokalt, og hvor FOA ellers har varetaget forhandlingsforholdene.

Derfor vedtog FOAs hovedbestyrelse i 2022 en særlig indsats for organisering og TR-dækning på det specialiserede socialområde. Indsatsen havde som mål at fordoble medlemsantallet og at alle arbejdssteder, der opfylder krav for TR-valg, skal have en TR/FTR fra FOA. I 2022 skulle der afholdes medlemsmøder i alle kommuner og den lokale dialog med arbejdsgiverne skal intensiveres. FOA skulle desuden tydeliggøre over for medlemmerne og de ansatte på området, at FOA er en stærk faglig spiller på det specialiserede socialområde.

Den målrettede indsats på området har haft en effekt på medlemsorganisering og TR-dækning. Fra januar 2019 til juli 2023 er antallet af erhvervsaktive FOA-medlemmer i faggruppen omsorgs- og pædagogmedhjælpere og pædagogiske assistenter steget med ca. 400 medlemmer (fra 3.102 i 2019 til 3.519 i 2023). Der ses også en begyndende stigning i TR-dækningen på det specialiserede socialområde (KL-området). Det er dog stadig et stort uindfriet potentiale for både medlemsfremgang og forbedret TR-dækning på det specialiserede socialområde til næste kongresperiode.

UDDANNELSE

Intensivering af den pædagogisk assistentindsats

I løbet af denne kongresperiode har FOA arbejdet målrettet på at styrke og intensivere vores særlige indsats for uddannelse og ansættelse af pædagogiske assistenter. Denne indsats har haft 3 overordnede mål:

1. Flere unge uddannes til pædagogiske assistenter.
2. Flere pædagogmedhjælpere, omsorgs- og pædagogmedhjælpere og dagplejere uddannes til pædagogiske assistenter med merit (EUV1).
3. Sikring af et bredt jobmarked for pædagogiske assistenter.

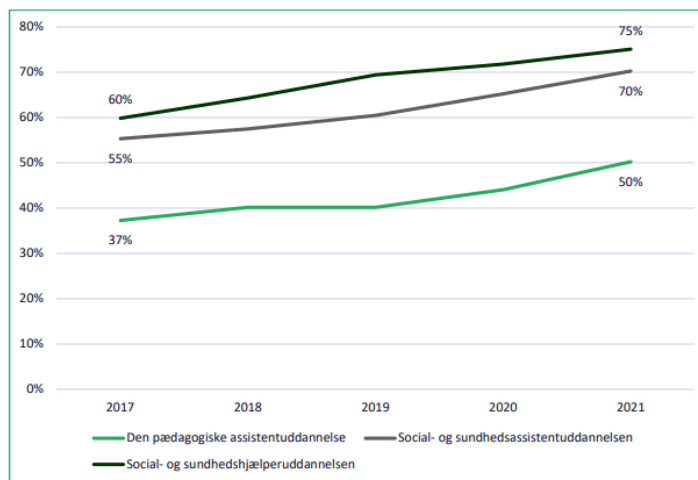
En central del af indsatsen har været politisk påvirkning. På dagtilbudsområdet har det været tæt knyttet til arbejdet med minimumsnormeringsaftalen, opkvalificeringspuljen og evalueringen af pædagogisk assistentuddannelse samt arbejdet med Fremtidens Dagpleje. På det specialiserede socialområde har FOA fokuseret på at pædagogiske assistenter indgik i evalueringen af dette område (2020-2022) og det politiske udspil, der kom i forlængelse af evalueringen i 2022, og som forventes forhandlet i efteråret 2023.

Stigning i antallet af pædagogiske assistenter

Rigtig mange kommuner og regioner har i denne kongresperiode erkendt, at de pædagogiske assistenter spiller en afgørende rolle i sammensætningen af uddannet pædagogisk personale i fremtiden. På landsplan er antallet af pædagogiske assistenter steget med 33 % fra 2017-2022, hvilket svarer til 1.644 flere fuldtidsansatte pædagogiske assistenter.

Desuden har flere erfarne medarbejdere fået mulighed for at gennemfører en pædagogisk assistentuddannelse med merit (EUV1).

Figur 1.1: Udviklingen i andelen af uddannelsesaftaler indgået med elevtypen EUV-elever 2017-2022, procent



Kilde: Børne- og undervisningsministeriets datavarehus, juli 2022

Høring 2022: Pædagogiske assistenter – en del af løsningen



I 2022 afholdt FOA høringen 'Pædagogiske assistenter – en del af løsningen'.

Formålet var at understrege over for kommunerne, at pædagogiske assistenter spiller en essentiel rolle i at sikre uddannet pædagogisk personale til dagtilbud og det specialiserede socialområde.

Under høringen slog institutleder på Danmarks Pædagogiske Universitet Claus Holm fast, at der ikke findes forskningsmæssigt dokumentation for den optimale fordeling mellem pædagoger og pædagogiske assistenter ([link til indlæg i Altinget](#)). I forskerkredse er der i dag en større grad af anerkendelse af, at det pædagogiske arbejdsmarked består af både pædagogiske assistenter og pædagoger.

I Rådet for Børns Lærings årlige anbefalinger til regeringen 2020 blev det anbefalet: '... at kommunerne i forbindelse med det store politiske fokus på øget uddannelsesdækning i dagtilbud bør arbejde for at dække en langt større del af behovet med pædagogiske assistenter.' ([link til Rådet for børns lærings beretning](#)). Daværende børne- og undervisningsminister Pernille Rosenkrantz-Theil understregede på høringen behovet for at uddanne flere pædagogiske assistenter og dermed også en opjustering af dimensioneringsaftalen og antallet af lærepladser til pædagogiske assistenter i kommunerne ([link til artikel](#)). For mens optaget på pædagoguddannelsen er faldet, er der sket en stigning i antallet af unge, der søger optag på den pædagogiske assistentuddannelse. I 2021 blev der afvist flere unge på uddannelsen til pædagogisk assistent, end der blev optaget pga. manglende pladser som følge af dimensioneringen ([link til artikel](#)).

Medlemsundersøgelser om pædagogisk assistentuddannelsen

2 omfattende medlemsundersøgelser har bidraget med vigtig viden om baggrunden for pædagogiske assistenters valg af uddannelsen ([link til rapporten](#)) samt motiverne for medlemmer uden pædagogisk uddannelsesbaggrund for at overveje eller afvise at tage uddannelsen til pædagogisk assistent. Disse undersøgelser har vist:

- 8 ud af 10 pædagogiske assistenter anvender i høj grad kompetencer fra uddannelsen i deres nuværende job.
- Pædagogiske assistenter med erfaring fra det pædagogiske arbejdsmarked beskriver, at uddannelsen har givet dem teoretisk viden, de kan koble på og styrke deres praksis, øget ansvar på deres arbejdsplads og større selvtillid til deres egen faglighed.
- 7 ud af 10 dagplejere, pædagogmedhjælpere og omsorgsmedhjælpere, der endnu ikke har gennemført den pædagogiske assistentuddannelse, har et godt kendskab til mulighederne for at tage uddannelsen til pædagogisk assistent.
- Halvdelen af dagplejere, pædagogmedhjælpere og omsorgsmedhjælpere under 60 år, der endnu ikke har gennemført uddannelsen, er interesseret i at tage den pædagogiske assistentuddannelse. Årsagerne til at ville tage uddannelsen omfatter ønsket om større viden om det pædagogiske arbejde, at blive dygtigere til arbejdet med børnene og borgerne, at bedre sikring af jobmuligheder på fremtidens arbejdsmarked og at uddannelsen vil give dem en lønstigning.
- Medlemmerne under 60 år, der ikke er interesserede i at tage den pædagogiske assistentuddannelse, begrundede dette med manglende lyst eller mod til at starte på en uddannelse og at de allerede føler sig fagligt godt nok klædt på. Dagplejerne peger også på økonomiske bekymringer, da de mister deres skattefradrag under uddannelsen.

Dimensionering på den pædagogiske assistentuddannelse

I denne kongresperiode har sektorens mål været at øge dimensioneringen på den pædagogiske assistentuddannelse fra 1.050 til 2.800 pladser årligt. KL har været afvisende overfor at hæve dimensioneringen, bl.a. fordi de frygtede, at flere unge ville tage den pædagogiske assistentuddannelse i stedet for en social- og sundhedsuddannelse. Både FOA og Danske SOSU-skoler har afvist dette argument, idet de 2 uddannelser dækker forskellige fagområder. Gennem stærk argumentation fra FOA blev dimensioneringen hævet fra 1.050 pladser årligt i 2020-2022 til 1.330 pladser i 2023 og 1.412 pladser i 2024 ([link til ministeriets hjemmeside](#)).

Der skal i næste periode arbejdes videre med at hæve dimensioneringen yderligere, så flere unge får mulighed for at tage uddannelsen og kan være med til at sikre, at der er tilstrækkelig pædagogisk uddannet personale til det samlede pædagogiske arbejdsmarked.

For der er behov for at uddanne flere unge til pædagogiske assistenter og behov for at endnu flere erfarne medarbejdere tager uddannelsen med merit. Kommunerne og regioner har allerede udfordringer med at rekruttere pædagogisk personale. Og beregninger viser, at alene på dagtilbudsområdet kommer der frem mod 2030 til at mangle 14.000 ansatte som følge af minimumsnormeringer, børnetal og tilbagetrækning. På det specialiserede socialområde vil planerne om en specialeplan med kravet om en vis andel uddannet personale på højt specialiserede tilbud også øge behovet for uddannet pædagogisk personale. Behovet for pædagogiske assistenter afspejles ligeledes i den nyeste (sommer 2023) arbejdsmarkedsbalance lavet af STAR, som viser, at der er gode jobmuligheder for faggruppen. Til sammenligning var der mindre gode jobmuligheder for pædagogiske assistenter i 2022.

Produkter og materialer

Der er i perioden 2020-2023 udarbejdet følgende konkrete produkter:



En vejledning til ledere i samarbejde med Danske SOSU-skoler og Professionshøjskolerne: [Uddan og ansæt pædagogiske assistenter](#)



Ny pjece til medlemmer: [Pædagogisk assistent – sådan tager du uddannelsen](#)

De medlemsrettede pjecer om den pædagogiske assistentuddannelse blev i 2021 samlet i én pjece på tværs af arbejdsområder. Pjecen dækker både unge uden erfaring fra det pædagogiske arbejdsmarked og erfarne medarbejdere, der kan tage uddannelsen med merit. Pjecen blev i 2023 revideret, så den medlemsrettede pjece er strømlinet med pjecen målrettet ledere.

3 inspirerende film med medlemmer, der deler deres personlige oplevelser med at tage den pædagogiske assistentuddannelse, og hvilken indflydelse uddannelsen har haft på dem og deres arbejdsliv. Filmene er udviklet for at motivere andre til at overveje uddannelsen. Det bruges på sociale medier, hjemmesider, til medlemsmøder og i dialogen med ledelser og forvaltninger.

[Pædagogiske assistenter anbefaler uddannelsen i tre film.](#)



Skan QR-koden og se, hvordan en pædagogisk assistent arbejder på 3 forskellige områder, og hør om deres erfaringer med uddannelsen.



Logo og merchandise

FOA har udviklet et logo med budskabet 'Flere pædagogiske assistenter', som kan anvendes i materialer om at blive pædagogisk assistent. Der er også designet merchandise med logoet, som et tilgængeligt til bestilling via FOAs webshop ([link](#)). Ikonet, der findes i indsatsens logo, kan nu fås som kokarde til pædagogiske assistenters huer ([link](#)).



Meritpædagog

Vilkår under meritpædagoguddannelsen

I det sene efterår i 2022 blev Pædagogisk Sektor opmærksom på et meget højt aktivitetsniveau i forhold til at indgå lokale aftaler, om vilkår under meritpædagoguddannelsen. Vi blev desværre også opmærksomme på, at der blev indgået en del aftaler udenom de lokale afdelinger. Derfor fik sektoren lavet en vejledning til de lokale sektorer, så vi kunne sikre at vores overenskomst blev overholdt, når der blev lavet lokale aftaler.

På samme tid blev KL ligeledes opmærksomme på den meget høje aktivitet. KL undersøgte sagen og fandt ud af at kommunerne slet ikke måtte indgå aftaler, hvor medarbejdere fik løn, mens de læste på meritpædagoguddannelsen – uden at de leverede arbejdstimer, der svarede til lønnen. Problemet for KL var at der ikke var hjemmel til den slags lokale aftaler.

Det gav anledning til mange møder og mange mails til de lokale sektorer, for at sikre at alle var godt oplyste. Der er, i skrivende stund forhandlinger mellem FOA og KL om vilkår under deltagelse i meritpædagoguddannelsen, hvorfor der stadig ikke er hjemmel til at indgå aftaler om løn under denne uddannelse. Det giver anledning til mange kreative forslag fra kommunerne og andre organisationer. Men det har været et helt afgørende princip for Pædagogisk Sektor, at man ikke kan indgå aftaler med sin arbejdsgiver, som indebærer at man skal bruge sin fritid på at uddanne sig. Forbundet skrev derfor til alle afdelinger og meddelte, at da der ikke er hjemmel i FOAs overenskomst til at indgå lokale aftaler om vilkår under meritpædagoguddannelsen, er det ikke muligt at indgå lokale aftaler om dette.

Det har endnu engang vist hvor vigtigt det er, at vi løbende snakker sammen og sparrer med hinanden. Man skal aldrig sidde alene og føle sig presset af en arbejdsgiver, til at indgå en dårlig aftale. Så lad os holde fast i at bruge hinandens kompetencer og kræfter – SAMMEN GØR VI FORSKELLEN.

Kompetencefonde

KL meddelte i 2022, at der ikke længere kunne gives løn under uddannelsen til meritpædagog, da der ikke var lovhjemmel hertil i overenskomsten. FOAs hovedbestyrelse besluttede på den baggrund, at den kommunale kompetencefond skulle give tilskud til deltagergebyret på meritpædagog i en midlertidig periode. Det blev ligeledes besluttet at lukke for tilskud til meritpædagoguddannelsen, når midlerne fra opkvalificeringspuljen kom ud til kommunerne. Tilsagn om midlerne til kommunerne kom i andet halvår af 2023.

Formelt set kan vi i skrivende stund ikke lukke for adgangen til at søge i kompetencefonden, fordi vi helt aktuelt er i forhandlinger med KL om en aftale, der vil give hjemmel til at indgå lokale aftaler om vilkår under meritpædagoguddannelsen. Men det er FOAs holdning, at man lokalt bør afstå fra at godkende eventuelle ansøgninger, da kommunerne nu har adgang til at bruge af midlerne fra opkvalificeringspuljen, og at der ikke kan indgås en lokal aftale om vilkår, da der endnu ikke er hjemmel til dette i overenskomsten. Herefter bliver der lukket for tilskud fra kompetencefonden til uddannelsen.

I 2021 indledte FOA et arbejde i samarbejde med faggrupperne om at øge den strategiske brug af kompetencefonden. Arbejdet ledte til et strategisk papir på alle FOAs områder som en del af det indledende arbejde mod overenskomstforhandlingerne i 2024. Der skal i næste kongresperiode arbejdes videre med den strategiske brug af kompetencefonden, så alle medlemmer kan få mulighed for kompetenceudvikling.

Opkvalificeringspuljen

I midten af 2023 blev rammerne for udmøntningen af opkvalificeringspuljen offentliggjort. Med finansloven 2023 blev der afsat midler til en opkvalificeringspulje på dagtilbudsområdet. Det betyder, at der gradvist frem mod 2030, som følge af lovbundne minimumsnormeringer og demografisk udvikling, vil blive afsat midler til opkvalificering af pædagogisk personale for at øge fagligheden på dagtilbudsområdet⁴.

Det er en ambition for FOA, at puljen kan hjælpe med at skabe fuld uddannelsesdækning på dagtilbudsområdet, både hos daginstitutioner og hos dagplejere for at skabe et højt kvalitetsløft – ikke mindst set i lyset af Kvalitetsundersøgelsen på 0-2 årsområdet. Danske og udenlandske forskningsreview viser, at uddannelse er den faktor, der isoleret set løfter kvaliteten markant⁵.

Det er vigtigt, at der er forskellige kompetencer og forudsætninger af såvel teoretisk som af praktisk karakter. Det giver det bedste faglige miljø og sikrer kvaliteten på dagtilbudsområdet. Det har været en mærkesag for FOA, at der er midler til at opkvalificere medarbejdere i daginstitutionen og i dagplejen. For FOA er det væsentligste, at alle medarbejdere er klædt fagligt på til at løfte kvaliteten på dagtilbudsområdet.

Forbundet har i arbejdet med opkvalificeringspuljen haft dialogmøder med både Børne- og Undervisningsministeriets departement samt KL, denne dialog er stadig i gang. I forbindelse med opkvalificeringspuljen har forbundet udarbejdet en pakke til afdelingerne med brevudkast til forvaltningen, forståelsespår af rammerne for puljen samt et faktaark med fordeling af midler og andel ufaglærte på kommunalt niveau. I næste kongresperiode skal der arbejdes for at sikre, at midlerne fra opkvalificeringspuljen lokalt også bruges til at uddanne pædagogiske assistenter.

Fleksibel tilrettelæggelse af pædagogisk assistentuddannelsen med merit

Børne- og undervisningsministeren godkendte i 2023 udbredelse af forsøg med den pædagogiske assistentuddannelse. Forsøget indebar en fleksibel tilrettelæggelse af ordinære EUV1forløb, hvor uddannelsen gennemføres som deltidsuddannelse og strækker sig over maks. 84 uger i stedet for de nuværende 42 uger.

Ministeriets ønsker med dette forsøg har været at bidrage til opkvalificering af det pædagogiske område på både specialområdet, dagtilbudsområdet og skole- og fritidsområdet samt bidrage til at understøtte rekrutteringen til faget.

Forsøget er godkendt til at strække sig over en periode fra 1. maj 2023 til 31. december 2027. Det har været vigtigt for FOA, at det er op til den enkelte medarbejder, om de ønsker at tage uddannelsen med den fleksible model eller den ordinære model på 42 uger, samt at overenskomsten overholdes, fx at der ikke er tale om uddannelse i fritiden m.m. Forbundet har derfor været i tæt dialog med uddannelsesinstitutionerne samt FOA-repræsentanterne i de lokale uddannelsesudvalg. Den tætte dialog har medført, at skolerne nu melder tilbage, at der ikke er stor opbakning til den fleksible model, hvorfor den kun udbydes af enkelte uddannelsessteder. Forsøget skal stadig følges tæt i næste kongres periode, så vi kan sikre at medlemmerne får den uddannelsesmodel, som de ønsker at tage.

⁴ <https://www.uvm.dk/aktuelt/nyheder/uvm/2023/jun/230629-saadan-bliver-rammerne-for-opkvalificeringspuljen-paa-dagtilbudsomraadet>

⁵ <https://applikationer.foa.dk/Publikationer/pjece.asp?id=2394>

Evaluering og revision af pædagogisk assistentuddannelsen

I forbindelse med Finansloven for 2020, blev det besluttet, at der skulle foretages en evaluering af den pædagogiske assistentuddannelse. Det var en usædvanlig beslutning, da en evaluering af en erhvervsuddannelse normalvis aftales i det faglige udvalg for uddannelsen (FEVU). FOA valgte at gå aktivt og positivt ind i arbejdet med evalueringen. FOA sad i en ekstern styregruppe for evalueringen sammen med KL og DR.



[Evalueringen](#) af den pædagogiske assistentuddannelse blev endeligt bestilt af Styrelsen for Uddannelse og Kvalitet under Børne- og Undervisningsministeriet og gennemført af det eksterne firma Moos-Bjerre. Evalueringen landede i 2022 og bygger på en kombination af kvantitative og kvalitative datakilder bl.a. desk research, registerdata, interviews, heldagsbesøg og spørgeskemaundersøgelser. Der har været tilknyttet en ekspertgruppe til arbejdet. Undersøgelsen tog udgangspunkt i at undersøge kompetenceområder, mål og fag. Oplæringsforløbet og vekselvirkningen mellem undervisning og oplæring (praktik), det specialiserede område som kompetencefelt samt det pædagogiske arbejdsmarkedsbehov.

Evalueringen viste bl.a. at 98 % af de pædagogiske assistenter vurderer, at uddannelsen i høj grad har givet dem kompetencer, og klædt dem på til det arbejde, de har i dag. 9 ud af 10 af deres kollegaer mener, at pædagogiske assistenter har relevant faglig viden og kompetencer til arbejdet på det pædagogiske område. 58 % af lederne på dagtilbudsområdet samt 64 % af lederne på det specialiserede område var helt eller delvist enige i, at de pædagogiske assistenter har de rette kompetencer til arbejdet. Det gjorde sig ligeledes gældende for knap halvdelen af lederne, at de nyuddannede har de rette kompetencer.

Som reaktion på evalueringen udtalte den daværende børne- og undervisningsminister Pernille Rosenkrantz-Theil, juni 2022 at: "...dygtigt og engageret pædagogisk personale gør en stor forskel for vores børn, unge og udsatte. I fremtiden får vi brug for endnu flere pædagoger og pædagogiske assistenter, som spiller en vigtig rolle i at give vores børn en god og tryk start på livet.

Fleere kommuner oplever lige nu udfordringer med at rekruttere uddannet personale til vores daginstitutioner, så jeg håber, at lederne vil give de pædagogiske assistenter en større chance på arbejdsmarkedet."

Ligeledes blev det påtalt af bestyrelsesformand hos Danske SOSU-skoler, Per B. Christensen, juni 2022, at: "...evalueringen peger på, at forvaltningscheferne i kommunerne er tilfredse med de nyuddannede pædagogiske assistenter og ser et stort behov for dem. Det tegner godt for fremtiden, for det pædagogiske område mangler fagligt personale, og det kan vi ikke kun løse med flere pædagoger".

FOA var positive over evalueringens resultater, om end der var nogle udviklingspotentialer for uddannelsen. Derfor indledte FOA et arbejde om at revidere uddannelsen med de andre arbejdsmarkedsparter i FEVU i starten af 2023.

Revision af den pædagogiske assistentuddannelse

På baggrund af evalueringen igangsatte FEVU en revision af den pædagogiske assistentuddannelse i starten af 2023. Uddannelsen blev sidst revideret i 2015.

I forhold til omfanget af ændringer i den pædagogiske assistentuddannelse besluttede FEVU, at der er tale om en revision af uddannelsen, der fastholder den pædagogiske assistentuddannelse som en generalistuddannelse og ikke ændrer på uddannelsens varighed eller fagrække.

Den indholdsmæssige revision af uddannelsen havde til hensigt, at

- styrke de specialpædagogiske kompetencer i uddannelsen
- reducere i overlappende målpinde
- opdatere uddannelsens faglige mål ud fra bl.a. den styrkede pædagogiske læreplan.

FOA var repræsenteret i en arbejdsgruppe nedsat af FEVU, som gennem flere arbejdsgruppemøder i første halvår af 2023 har arbejdet med revision af formålsbeskrivelsen, kompetence- og oplæringsmål i bekendtgørelse om den pædagogiske assistentuddannelse. Arbejdet er ligeledes støttet af en skolegruppe, der består af repræsentanter fra Danske SOSU-skoler og de professionshøjskoler, der udbyder uddannelsen. Arbejdet med den pædagogiske assistentuddannelse fortsætter efter de nye mål i uddannelsen træder i kraft pr. 1. august 2024.

Evaluering og revision af pædagoguddannelsen



FOA har i denne kongresperiode taget del i arbejdet med evalueringen af pædagoguddannelsen. [Evalueringen af pædagoguddannelsen fra 2021](#), viste bl.a. at lidt mere end hver tredje af lederne vurderer, at nyuddannede pædagoger besidder de forventede kompetencer

Evalueringen indeholdt en kritik af, at dele af uddannelsen er for langt væk fra praksis. Derfor er der igangsat en række forbedringer af uddannelsen. Der er varslet en styrkelse af kvaliteten på pædagoguddannelsen i de kommende år samtidig med, at der ved finansloven fra 2023, blev afsat 47,5 mio. hertil ([link](#)). FOA vil arbejde for at være en del af arbejdet med en evt. revidering samt styrkelse af kvaliteten af pædagoguddannelsen i den kommende tid.

SAMARBEJDER

Arbejds miljøssamarbejde i Branchefællesskab for velfærd og offentlig administration

FOA deltager i et arbejdsmiljøssamarbejde mellem arbejdsgivere (KL og DR) og arbejdstagere kaldet 'Branchefællesskab for velfærd og offentlig administration'. Branchefællesskabet har til formål at skabe information, inspiration og vejledning om arbejdsmiljø, så arbejdspladserne kan forebygge arbejdsmiljøproblemer og handle effektivt.



I kongresperioden har FOA arbejdet aktivt i branchefællesskabet med at opdatere flere branchevejledninger. Vi har bl.a. [revideret vejledningen om nybyggeri og renovering af daginstitutioner](#). Denne vejledning hjælper medarbejdere i daginstitutioner med at håndtere bygge- og renoveringsprojekter, så projekterne også har fokus på at sikre et godt arbejdsmiljø.

Branchefællesskabet har også gennemført en undersøgelse om [trivsel, motivation og udfordringer for medarbejdere i uddannelsessektoren](#), herunder det pædagogiske personale i understøttende undervisning. Baseret på denne undersøgelse har vi [udviklet værktøjer](#), herunder en række informative podcast, som kan hjælpe arbejdspladser med at forbedre arbejdsmiljøet.



Samarbejde mellem FOA og KL om hygiejne og rengøring i dagplejen



Under corona kom der et stort fokus på hygiejne og rengøring, og for dagplejerne tårnede rengøringsopgaverne sig op. Derfor gik FOA og KL sammen for at blive klogere på udfordringer og løsninger på rengøring i dagplejen. Dagplejere og dagplejeledere i 3 kommuner (Ikast-Brande, Esbjerg og Solrød) bidrog med vigtig viden om, hvordan de arbejdede med at organisere rengøringen i dagplejen. En af de ting, der kom frem var, at der ikke findes informationsmateriale, der formidler, hvordan sundhedsmyndighedernes retningslinjer omkring hygiejne og rengøring kan forenes med de særlige forhold, der er for dagplejere: at de arbejder fra et privat hjem, er

alene med en børnegruppe og varetager alle dagtilbuddets funktionerne alene. Derfor udgav FOA og KL i 2022 et fælles inspirationskatalog [Hygiejne i dagplejen – gode eksempler, inspirationsmateriale og retningslinjer](#). Materialet formidler de gode eksempler på en god hygiejne- og rengøringspraksis i dagplejen, så den både tager afsæt i sundhedsmyndighedernes retningslinjer og tænker dagplejernes særlige vilkår. For eksempel beskriver folderen hvilke kontaktpunkter, dagplejeren skal være opmærksom på i entré og modtagerum. Materialet er et relevant opslagsværk for dagplejere - også efter coronapandemien, da det er vigtigt, at fokus på den hygiejniske rengøring fastholdes.

Projekter om sund mad i daginstitutioner og dagplejen

Maddag



FOA har i denne kongresperiode fortsat samarbejdet med Kost- og Ernæringsforbundet, Rådet for Sund Mad, Fødevarestyrelsen, Landbrug og Fødevarer, BUPL, FOLA og Komiteen for sundhedsoplysning om at afvikle en årlig [Maddag](#) for daginstitutioner med madordning. 'Maddag' sætter fokus på sund mad for de 0-5-årige, det pædagogiske måltid og hvordan mad og pædagogiske aktiviteter kan flettes sammen. Hvert år har 'Maddag' et nyt tema, og ud fra årets tema udsendes der opskrifter, forslag til pædagogiske aktiviteter og diplomer/klistermærker til børn og personale til de daginstitutioner, der tilmelder sig. I gennemsnit har ca. 250

institutioner med samlet 20.000 børn årligt deltaget i 'Maddag' 2019-2023. Dagplejere, der har kontaktet FOA har også fået tilsendt materialerne fra 'Maddag'. Selvom materialet ikke direkte er udarbejdet til dagplejen, har dagplejerne kunnet få inspiration via materialet.

Gør sund mad til barnemad

I 2021 blev sektoren kontaktet af Rådet for Sund Mad og Madkulturen, der ønskede at lave projektet [Gør sund mad til barnemad](#) omkring sund mad i dagplejen. Idéen var at udarbejde et uddannelsesforløb og nogle materialer om sund mad målrettet dagplejen, der tager højde for dagplejernes særlige vilkår, da stort set alt materiale er udarbejdet til daginstitutioner.



FOA gik med i projektet som sparringspartner. Og FOA har bidraget med viden om dagplejen, samt til at der i 2021 blev gennemført en forundersøgelse, hvor 1.100 FOA-medlemmer fra dagplejen besvarede en spørgeskemaundersøgelse om mad og måltider i deres dagpleje. Forundersøgelsen viste, at 8 ud af 10 dagplejere gerne ville deltage i et kursusforløb om sund mad. Et sådan kursus har Madkulturen udarbejdet og afprøvet i samarbejde med Slagelse og Egedal kommuner. Projektets resultater blev i 2023 offentliggjort i en [fælles pressemeddelelse](#). sammen med et [inspirationshæfte](#) med viden om sund mad til børn, inspiration og opskrifter.

Sektorens arbejde med analyser

En væsentlig del af sektorens arbejde er at bygge faglige argumenter på viden og analyser. Både de analyser, andre udarbejder (fx Danmarks Evalueringsinstitut (EVA), Det nationale forskningscenter for velfærd (VIVE) Tænketanken DEA og Den nationale benchmarkingenhed), og de analyser, FOA selv gennemfører via forbundets analyseteam og i samarbejde med eksterne firmaer.

Sektoren har også i denne kongresperiode samarbejdet med det eksterne analysefirma Bureau 2000. Bureau 2000 har gennemført 2 årlige undersøgelser for FOA: Daginstitutionernes Hverdag og [Udviklingstendenser](#). Derudover er der i perioden udarbejdet flere ad hoc analyser:

- [Tilsyn med dagleje og daginstitutioner \(2020\)](#)
- [Dagplejens struktur \(2021\)](#)
- [Børn i fritidsordninger 6-9 år \(2022\)](#)
- [Børn i fritidsordninger 10-13 år \(2022\)](#)

Sektoren har i 2023 besluttet, at analysen 'Udviklingstendenser' ikke videreføres, da størstedelen af de data, der fremkommer ved Bureau 2000's rundringning til kommunerne nu er offentligt tilgængelige registerdata via [Danmarks Statistik](#), [De kommunale Nøgletal](#), [Dagtilbudsportalen](#) og [Kommunerne og Regionernes Løndatakontor \(KRL\)](#). Sektoren forventer af fortsætte med at gennemføre den årlige undersøgelse af Daginstitutionernes Hverdag. Sektoren har i 2023 igangsat et arbejde med at få overleveret rådata fra Bureau 2000 på et udvalg af de analyser, Bureau 2000 gennem årene har gennemført fra PMF og FOA.

OVERENSKOMSTOMRÅDET

OK21-resultater på de pædagogiske områder (kort fortalt)

Overenskomst for dagplejere – Løn til dagplejere i eget hjem blev hævet til løntrin 19 med fuldt gennemslag. Projekt om fremtidens dagpleje.

Overenskomst for pædagogmedhjælpere og pædagogiske assistenter - Pædagogiske assistenter fik grundlønstillæg på grundløn samt hævet tillæg for 3 og 6 års erfaring med fuldt gennemslag. Pædagogmedhjælpere med 3 års erfaring fik hævet kvalifikationslønnen med fuldt gennemslag. Forhøjelse af pensionsbidrag for måneds- og timelønnede pædagogmedhjælpere og pædagogiske assistenter.

Overenskomst for pædagogiske konsulenter - Grundlønstillæg hævet med fuldt gennemslag samt forhøjelse af pensionsbidrag.

Pædagogisk personale ved kommunale legepladser i Aarhus og Københavns kommuner - Grundlønstillæg for legepladspædagoger med fuldt gennemslag samt forhøjelse af pensionsbidrag for månedslønnede og timelønnede legepladsmedarbejdere og pædagogiske assistenter.

Pædagogisk personale i dagplejeordninger og central pladsanvisning, bortset fra central pladsanvisning i Frederiksberg Kommune:

Dagplejepædagogerne - Grundlønstillæg hævet med fuldt gennemslag samt forhøjelse af pensionsbidrag.

Stedfortrædere – Grundlønstillæg hævet med fuldt gennemslag.

Pædagoger i pladsanvisningen – Grundlønstillæg hævet.

Overenskomst for omsorgs- og pædagogmedhjælpere samt pædagogiske assistenter, KL

Grundlønnsforbedring for omsorgs- og pædagogmedhjælpere.

Kvalifikationstillæg for omsorgs- og pædagogmedhjælpere med 2 års erfaring hæves med fuldt gennemslag.

Kvalifikationslønnen for omsorgs- og pædagogmedhjælpere med 4 års erfaring hæves med fuldt gennemslag.

Pædagogiske assistenters grundlønstillæg hæves med fuldt gennemslag.

Pensionsbidrag for omsorgs- og pædagogmedhjælpere samt pædagogiske assistenter hævet.

Arbejdstid:

- Indførelse af pension af særydelser
- Forhøjelse af tillæg for manglende varsel af over og merarbejde
- Nyt tillæg for inddraget søgnehelligdagsfrihed

Overenskomst for omsorgs- og pædagogmedhjælpere samt pædagogiske assistenter, DR

Grundlønnsforbedring for omsorgs- og pædagogmedhjælpere.

Kvalifikationstillæg for omsorgs- og pædagogmedhjælpere med 2 års erfaring hæves med fuldt gennemslag.

Kvalifikationslønnen for omsorgs- og pædagogmedhjælpere med 4 års erfaring hæves med fuldt gennemslag.

Pædagogiske assistenters grundlønstillæg hæves med fuldt gennemslag.

Pensionsbidrag for omsorgs- og pædagogmedhjælpere samt pædagogiske assistenter hævet.

Vedr. elever – se særskilt afsnit om elevforbedringer.

Overenskomst for uddannet personale i særlige stillinger - Grundlønstillæg hævet med fuldt gennemslag samt forhøjelse af pensionsbidraget.

Overenskomst for pædagogisk uddannet personale i lederstillinger - Forhøjelse af pensionsbidrag. Indførelse af fritvalgsordning i overenskomsten.

Overenskomst for pædagogisk personale ved kommunale daginstitutioner i KBH (og tjenestemænd)

Grundlønstillæg for pædagoger, klubmedarbejdere, børnehaveklasse assistenter, støttepædagoger hæves med fuldt gennemslag.

Forhøjelse af lønsatser for pædagogstuderende.

Forhøjelse af pensionsbidrag til alle time- og månedslønnede.

Overenskomst for pædagogisk personale ved kommunale døgninstitutioner i KBH (og tjenestemænd) -

Grundlønstillæg for ansatte efter overenskomstens § 5, stk. 2 pkt. 12-15 hæves med fuldt gennemslag

Kvalifikationsløn for socialpædagoger, hjemmevejledere, 'hjemme hos pædagoger' og faglærer med 10 års erfaring hæves.

Løn til pædagogstuderende hæves.

Pensionsbidrag hæves for time- og månedslønnede.

Arbejdstid:

- Indførelse af pension af særydelser
- Forhøjelse af tillæg for manglende varsel af over og merarbejde
- Nyt tillæg for inddraget søgnehelligdagsfrihed

Elever både i KL og DR - Særsomt månedsløn for pædagogiske assistentelever under 18 år ophæves.

Månedslønnen for pædagogiske assistentelever blev forhøjet.

Der blev indført hjemmel til aftale om voksenelevløn uden at man opfylder krav om 1 års sammenlagt beskæftigelse.

Forenkling og harmonisering af elevkapitlerne på tværs af FOAs overenskomster.

OK21-projekter frem mod OK24

Fremtidens dagpleje

KL og FOA konstaterede ved overenskomstforhandlingerne i 2021, at den nuværende overenskomst ikke i tilstrækkeligt omfang understøtter hensynene til den daglige drift og hverdagen i dagplejen samt den enkelte dagplejers behov. Derfor aftalte KL og FOA at skabe et grundlag for en ny overenskomst, der kan være med til at fremtidssikre dagplejen. Projektet blev sat i gang i september 2022. Undervejs i projektet har arbejdsgruppen været på besøg hos 7 forskellige kommuner, for at snakke om deres konkrete udfordringer i forhold til dagplejen. Der har også været afholdt en udviklingsdag for dagplejen, hvor der var deltagelse fra 6 kommuner, det faglige udvalg for dagplejere, forhandlingsudvalget i Pædagogisk Sektor samt forhandlingsledere fra både KL og FOA.

Formålet, som både KL og FOA er enige om, er at skabe et helt nyt aftalegrundlag for dagplejen. Et aftalegrundlag der skal sikre at det bliver lettere at rekruttere nye dagplejere og skal sikre dagplejen en endnu stærkere position på det samlede dagtilbudsområde.

I skrivende stund er projektet nået ind i den mere tekniske fase, hvor alle hjørner og kroge i den eksisterende dagplejeoverenskomst bliver gransket nøje. Forude venter en masse beregninger og en masse skrivearbejde, før der ligger noget klar til forhandling i OK24.

Sektorbestyrelsen har fulgt projektet undervejs og givet opbakning hele vejen.

Særlige stillinger

Ved OK15 besluttede KL og BUPL, Socialpædagogernes Landsforbund og FOA, at undersøge hvor og hvordan pædagoger omfattet af hhv. Overenskomst for pædagogisk uddannet personale inden for det forebyggende og dagbehandlende område (herefter forebyggende og dagbehandlende) og Overenskomst for pædagogisk personale i særlige stillinger (herefter særlige stillinger) arbejder. Projektet er først blevet sat i gang ultimo 2022. Projektets formål er at etablere en fælles viden og indsigt om forholdene for ansatte omfattet af forebyggende og dagbehandlende og særlige stillinger forud for OK24. Der vil navnlig være fokus på pædagogernes mange forskellige opgaver, og hvordan de 2 overenskomster understøtter lokale behov.

Verserende og afsluttede sager

Handicaptillæg i dagplejeoverenskomsten

Sagen kort: Handlede om tvillinger født i gravitetens 24. uge, efterfølgende med en del særlige udfordringer, som blev pålagt dagplejeren. FOA krævede tillæg iht. dagplejeoverenskomstens §7, stk. 2 E, Handicappede børn samt indgået kommunal forhåndsftale:

- *Det obligatoriske handicaptillæg kaldes omsorgstillæg.*
 - *Omsorgstillæg - kategori 1 - 8.400 kr. i årligt grundbeløb. Tillægget ydes når et barn har særlige og specielle behov for omsorg. Barnet vil ofte tælle for 2 børn. Det kan f.eks. være børn, der er ekstremt for tidligt født, har fysiske eller psykiske vanskeligheder, der kræver særlig opmærksomhed og en øget ekstra indsats, f.eks. specielle tiltag i samarbejde med specialister.*

Tvillingerne talte for 2 hver, hvorfor kommunen/KL ikke mente, at dagplejeren var berettiget til tillæg, på trods af børnenes helt særlige behov og ikke havde mobilitet og almindelige færdigheder, svarende til børn født ved normal termin.

Sagen blev forliget få dage før den faglige voldgift i december 2022. Forliget blev godkendt af medlemmet, som er tilfreds.

Niveau 4 sag fra Frederiksberg

I forlængelse af at Frederiksberg Kommune havde opsagt en forhåndsftale med LFS, fortsatte LFS med at stille krav om lokal løn til pædagogmedhjælpere, der havde gennemført 1. år af pædagoguddannelsen. Frederiksberg Kommune ville ikke længere automatisk give lokalløn til pædagogmedhjælpere, der havde gennemført 1. år af pædagoguddannelsen. Uenigheden endte i en Niveau 4 forhandling med opmand. Opmanden konstaterede at forhåndsftalen var blevet lovligt opsagt, og at medarbejdernes kompetencer skulle vurderes konkret og individuelt. Opmanden nåede frem til, at de 2 pædagogmedhjælpere, som sagen tog udgangspunkt i, ikke havde krav på yderligere løn pga. gennemførelsen af 1. år af pædagoguddannelsen.

Sag om delt tjeneste

Sagen handler om, hvorvidt medarbejdere omfattet af Aftale om arbejdstidsregler for pædagogisk personale ved daginstitutioner, klubber, skolefritidsordninger mv., har krav på tillæg iht. § 6, stk. 2 i Aftale om arbejdstidsregler for pædagogisk personale ved daginstitutioner, klubber, skolefritidsordninger mv., når deres daglige tjeneste (vagt) er opdelt med 30 minutter eller derover. I sagen er det indklagedes opfattelse, at tillægget først effektueres ved en opdeling på 1 time eller mere.

Der er endnu ikke fastsat dato for hovedforhandling i sagen.

Sag om Skive-tillæg

Pædagogisk assistent ansættes ved skole på Fyn i 2 perioder hhv. marts 2016 – midlertidig ansættelse frem til sommerferien - og igen medio september 2016 frem til juli 2017. Medlemmet bliver de første dage brugt som medhjælper i en klasse, men kommer hurtigt til at varetage undervisningsopgaven for børn med særlige udfordringer i ressourceklasse. Frem til sommer 2016 har hun primæropgaven på 2 børn i deres skoledag. Ved sommerferien vælger skolelederen at nedlægge ressourceklassen. Medlemmet bliver kontaktet igen i september 2016 og indgår straks i ressourceklassen som er 'genopstået' og starter med 2 børn som er tilknyttet ressourceklassen og flere følger. Medlemmet laver selv uddannelsesmaterialer til det enkelte barn og har kontakten til forældre både pr. tlf., skrift og møde – også kommunekontakt i forhold til møder, statuspapirer mv.

PMF Fyn har krævet aftale om Skive-tillæg, hvilket kommunen har afslået – Der har været givet et mindre engangstillæg, da man ikke ville indgå i særlige tillæg eller kvalifikationsløn.

Der er endnu ikke aftalt dato for hovedforhandling i sagen.

Faglig voldgift FOA mod KL og Københavns Kommune

Sagen drejer sig om hvorvidt FOAs medlem X, ansat i Københavns Kommune, skulle have været indplaceret som ikkeuddannet støttepædagog på Overenskomst for pædagoger ved kommunale daginstitutioner mv. i Københavns Kommune i stedet for pædagogmedhjælper på Overenskomst for pædagogmedhjælpere og pædagogiske assistenter og dermed har et løntilgodehavende.

Det er FOAs opfattelse, at medlemmet har udført støtteopgaver ifm. børn der er bevilliget støtte jf. Folkeskolelovens § 3, stk. 2, som er forudsætningen i § 2, stk. 1 punkt D.

Der er endnu ikke fastsat dato for hovedforhandling i sagen.

Grænsesag

Den 1. september 2020 blev 4 FOA-medlemmer, som er ansat på forskellige dagtilbud i Aarhus Kommune, overflyttet fra FOAs Overenskomst for pædagogiske konsulenter til BUPL's Overenskomst for pædagoger ved daginstitutioner, skolefritidsordninger, klubber mv.

Medlemmernes opgaver er bl.a.: Tilrettelægge individuelle vejledningsforløb for/med personalet enkeltvis eller i grupper, give faglig sparring til personalet, lave observationer af personalets samspil med børnene, støtte personalet i at skabe tid og overblik til at styrke hverdagsstrukturen for børnene, styrke den tidlige opsporing og forbyggende indsats fx ift. bekymrende adfærd ved børnene.

Det er FOAs vurdering, at medlemmerne var korrekt indplaceret på FOAs overenskomst. FOA har på den baggrund indledt en grænsesag med BUPL om overenskomstdækningen af området.

Sag om pædagogiske måltider

SL har i marts 2021 anlagt en sag mod KL for Odense Kommune omhandlende betaling for deltagelse i pædagogiske måltider i perioden 2016-2019 for en række medarbejdere ansat på institution X. En del af disse medarbejdere er omsorgs- og pædagogmedhjælpere, hvorfor FOA nu er indtrådt i sagen på vegne af disse.

Der er endnu ikke fastsat dato for hovedforhandling i sagen.

SL/BUPL/FOA-sag om hvorvidt lederstillinger skal opslås som fuldtidsstillinger

Sagen drejer sig om, hvorvidt ansættelse af pædagogisk uddannet personale i lederstillinger i kommunerne omfattet af den mellem KL og BUPL, FOA og Socialpædagogerne indgåede overenskomst (lederoverenskomsten) skal ske på fuldtid, og at en deltidsansættelse derfor alene kan ske i det konkrete ansættelsesforhold og efter aftale mellem den allerede ansattes pædagogisk uddannede leder og ansættelsesmyndigheden. Opslag af deltidsstillinger er ikke muligt.

Der er endnu ikke fastsat dato for hovedforhandling i sagen.

Sag om udlevering af oplysninger ifm. lønindplacering

Frederiksberg Kommune opsagde 28. april 2022 en procedureaftale indgået med LFS med henvisning til reglerne om persondata. Kommunen stoppede samtidig hermed at sende CV til LFS i forbindelse med nyansættelser. FOA har både afholdt mæglings- og fællesmøde med KL, uden der kunne opnås enighed. FH har på vegne af FOA stævnet Frederiksberg Kommune og KL med påstand om, at de har brudt procedureaftalen med LFS, og at KL har et organisationsansvar for deres rådgivning. Til generel orientering fremgår det klart og tydeligt af bl.a. Datatilsynets vejledning, at arbejdsgiver kan udlevere CV til fagforening/TR ved fx nyansættelser.

ORGANISATORISK

2-dags introkursus for nye sektorformænd

December 2022 afviklede sektoren 2-dags intro for nye sektorformænd i Pædagogisk Sektor. Der har været en stor udskiftning blandt de valgte på området og initiativet blev taget for at sikre viden, om hvordan det centrale og lokale led arbejder bedre sammen. Kendskabet til de forskellige enheder i forbundet, som arbejder med viden, som lokale sektorformænd kan gøre brug af – alt lige fra overenskomst, pædagogiske undersøgelser, arbejdsmiljø mv. Nyttig viden, når man sidder midt i problemstillingerne derude. Derudover skabte det netværk for de nye deltagere, som kan bidrage til deres arbejde.

Medlemstal og beskæftigelsesudvikling

Tallene er hentet fra hovedbestyrelsens behandling i foråret 2022.

Medlemstal fordelt på faggrupper.

<i>KL-området</i>	Nov. 2021			Nov. 2022		
	medl.	ikkemedl.	I alt	medl.	ikkemedl.	I alt
Dagplejere	7.412	788	8.200	6.979	832	7.811
Socialpæd. og pæd. pers., døgninst. mv.	1.387	456	1.843	1.347	470	1.817
Omsorgs- og pæd.medhj. (døgn)	1.312	3.244	4.556	1.350	3.386	4.736
Pædagogiske ass. (døgn)	779	357	1.136	809	385	1.194
Pæd.pers., daginst./klub/SFO - Kbh.	3.593	819	4.412	3.423	859	4.282
Pæd.ledere i komm. inst. (Kbh.)	372	69	441	386	74	460
Pæd.pers. v. komm. legepladser	51	21	72	53	18	71
Pæd. pers. i dagplejeordninger	334	63	397	327	66	393
Pæd.ledere i dagplejen	117	57	174	107	64	171
Pæd. konsulenter	159	55	214	160	58	218
Pædagogmedhj. (dag)	7.527	11.074	18.601	7.652	12.763	20.415
Pæd. ass. (dag)	4.498	780	5.278	4.714	918	5632

<i>Regionsområdet</i>	Nov. 2021			Nov. 2022		
	medl.	ikkemedl.	I alt	medl.	ikkemedl.	I alt
Omsorgs- og pæd.medhj. (døgn)	236	1.227	1.463	249	1.339	1.588
Pæd.ass. (døgn)	150	136	286	148	143	291

Organisationsprocent fordelt på faggrupper

KL-området	Nov. 21	Nov. 22
Dagplejere	90,40 %	89,30 %
Socialpæd. og pæd. pers., døgninst. mv.	75,30 %	74,10 %
Omsorgs- og pæd.medhj. (døgn)	28,80 %	28,50 %
Pædagogiske ass. (døgn)	68,60 %	67,80 %
Pæd.pers., daginst./klub/SFO - Kbh.	81,40 %	79,90 %
Pæd.ledere i komm. inst. (Kbh.)	84,40 %	83,90 %
Pæd.pers. v. komm. legepladser	70,80 %	74,60 %
Pæd. pers. i dagplejeordninger	84,10 %	83,20 %
Pæd.ledere i dagplejen	67,20 %	62,60 %
Pæd. konsulenter	74,30 %	73,40 %
Pædagogmedhj. (dag)	40,50 %	37,50 %
Pæd. ass. (dag)	85,20 %	83,70 %

Regions-området	Nov. 21	Nov. 22
Omsorgs- og pæd.medhj. (døgn)	16,10 %	15,70 %
Pæd.ass. (døgn)	52,40 %	50,90 %

Beskæftigelsesudvikling fordelt på faggrupper

KL-området	Nov. 21-22
Dagplejere	- 4,70 %
Socialpæd. og pæd. pers., døgninst. mv.	- 1,40 %
Omsorgs- og pæd.medhj. (døgn)	4,00 %
Pædagogiske ass. (døgn)	5,10 %
Pæd.pers., daginst./klub/SFO - Kbh.	- 2,90 %
Pæd.ledere i komm. inst. (Kbh.)	4,30 %
Pæd.pers. v. komm. legepladser	- 1,40 %
Pæd. pers. i dagplejeordninger	- 1,00 %
Pæd.ledere i dagplejen	- 1,70 %
Pæd. konsulenter	1,90 %
Pædagogmedhj. (dag)	9,80 %
Pæd. ass. (dag)	6,70 %

Regionsområdet	Nov. 21-22
Omsorgs- og pæd.medhj. (døgn)	8,50 %
Pæd.ass. (døgn)	1,70 %

NOVEMBER 2023

Skriftlig beretning

Pædagogisk Sektor 2019-2023

Pædagogisk Sektors beretning 2019-2023 fortæller om de seneste års arbejde inden for sektoren. Der er som altid sket meget i perioden, hvilket også afspejles i beretningens mangfoldighed af emner.

I denne beretning kan du læse, hvad sektoren har opnået, og hvad der arbejdes med nu.

Beretningen kommer blandt andet ind på forskning på området, som er sat i gang af FOA, nyt på uddannelses- og efteruddannelsesområdet, og hvad der er sket på overenskomstområdet m.m.



FOA

SAMMEN
GØR VI FORSKELLEN

Stauings Plads 1-3
1790 København V

Tlf. 46 97 26 26
foa.dk

Pædagogisk Sektor

FOA er Danmarks tredjestørste fagforening. Siden 1899 har vi kæmpet for bedre løn- og arbejdsforhold til vores medlemmer. Hovedopgaven er at indgå overenskomster, som sikrer en god løn og moderne, ordnede arbejdsvilkår. Det er FOA, der aftaler din løn, dine tillæg, din arbejdstid, din pension, dine barselsregler, dine ferieregler og dine muligheder for uddannelse. Vores opgave i FOA er også at sikre et stærkt fagligt fællesskab – og at udvikle din og vores faglighed på det pædagogiske område, så velfærden og gode arbejdspladser går hånd i hånd.